

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A
O BANKOVNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
30. 6. 2014.

Sarajevo, kolovoz 2014.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankovnom sustavu Federacije BiH (stanje 30. 6. 2014.) na temelju izvješća banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site financijske analize).

I. U V O D **1**

II. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH **2**

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	2
1.2. Struktura vlasništva	3
1.3. Kadrovi	6
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilanca stanja	7
2.1.1. Obveze	12
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	17
2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive	21
2.2. Profitabilnost	32
2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope	37
2.4. Likvidnost	40
2.5. Devizni rizik	48

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE **50**

P R I L O Z I

I. UVOD

Poslovanje bankarskog sektora u Federaciji BiH i BiH već duže razdoblje odvija se u uvjetima djelovanja ekonomske i financijske krize, što ima utjecaj na većinu poslovnih segmenata banaka. Osnovne karakteristike poslovanja u prvoj polovici 2014. godine su: stagniranje rasta i ukupnog razvoja bankarskog sektora, daljnje smanjenje depozitne osnove i stranih izvora financiranja u vidu kreditnih linija, kreditne aktivnosti zabilježile su blagi rast, a negativan trend u kvaliteti kreditnog portfelja je i dalje prisutan, što je utjecalo da su ključni pokazatelji kvalitete aktive pogoršani, kao rezultat rasta dospelih potraživanja i nekvalitetnih kredita. S druge strane, nastavljen je rast štednje, a likvidnost, profitabilnost i kapitaliziranost bankarskog sektora mogu se ocijeniti zadovoljavajućim, te se može zaključiti da je bankarski sektor i dalje stabilan i siguran.

Za očekivati je da će elementarne nepogode (poplave i klizišta) koje su u svibnju 2014. godine pogodile stanovništvo i gospodarske subjekte u Bosni i Hercegovini, u drugoj polovici ove godine imati negativne efekte i na bankovni sustav u BiH, prvenstveno u pogledu daljnjeg pogoršanja pokazatelja kvalitete aktive i povećanja troškova ispravaka vrijednosti i otpisa dijela kreditnih plasmana.

Na dan 30. 6. 2014. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka, a broj zaposlenih u bankama F BiH iznosio je 6.996 zaposlenika i smanjen je za 0,8% ili 55 zaposlenika, u odnosu na kraj 2013. godine. Broj zaposlenih u bankama F BiH kontinuirano od kraja 2008. godine, kada je broj zaposlenika iznosio 7.997, bilježi pad i za proteklih 5,5 godina smanjen je za tisuću zaposlenika ili 12,5%.

Bilančna suma bankarskog sektora na kraju prve polovice 2014. godine iznosila je 15,4 milijarde KM i na približno istoj je razini kao i na kraju 2013. godine. I ako je u prvom kvartalu 2014. godine bilančna suma zabilježila pad od 1,4 % ili 209 milijuna KM u odnosu na kraj 2013. godine, u drugom kvartalu zabilježen je rast od 1,2% ili 184 milijuna KM u odnosu na kraj prvog kvartala 2014. godine.

Struktura aktive imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje udjela kredita sa 70,3% na 71,9% i smanjenje novčanih sredstava sa 28,6% na 27,1%.

Novčana sredstava su u prvoj polovici ove godine smanjena za 5,5% ili 242 milijuna KM i sa 30. 6. 2014. iznosila su 4,2 milijarde KM. Ostvareni pad novčanih sredstava rezultat je smanjenja depozita, plaćanja obveza po uzetim kreditima i rasta kredita.

Kreditni su zabilježili rast od 2% ili 238 milijuna KM i na kraju prve polovice 2014. godine iznosili su 11 milijardi KM. Ukupni nekvalitetni krediti sa 30. 6. 2014. iznose 1,7 milijardi KM i veći su za 6,5 % ili 103 milijuna KM u odnosu na kraj 2013. godine. Udio nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima je sa 14,6%, koliko je iznosio na kraju 2013. godine, porastao na 15,2% na kraju prve polovice ove godine. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama, na nekvalitetne kredite se odnosi 20,2%, a za stanovništvo ovaj pokazatelj iznosi 10%.

U strukturi pasive bilance banaka depoziti s iznosom od 11,4 milijarde KM i udjelom od 74% i dalje su dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Ukupni depoziti u prvoj polovici 2014. godine smanjeni su za 1 % ili 111 milijuna KM. S druge strane, štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i financijskog potencijala banaka, u istom razdoblju 2014. godine imali su rast od 3% ili 184 milijuna KM i sa 30. 6. 2014. iznosili su 6,4 milijarde KM.

Kreditne obveze koje iznose jednu milijardu KM, u prvoj polovici 2014. godine zabilježili su pad od

4,3% ili 45 milijuna KM i smanjenje njihovog udjela u strukturi pasive sa 6,7%, koliko je iznosilo na kraju 2013. godine, na 6,4% sa 30. 6. 2014. U posljednje tri godine, zbog utjecaja financijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su smanjeni za više od 50% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM). Evidentno je da je financijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast u narednom razdoblju u F BiH više bazirati na rastu domaćih izvora financiranja.

U prvoj polovici 2014. godine ukupan kapital povećan je za 3% ili 72 milijuna KM, jednim dijelom po osnovi dobiti tekućeg razdoblja, a drugi razlog je povećanje dioničkog kapitala po osnovi izvršenih dokapitalizacija i sa 30. 6. 2014. iznosio je 2,4 milijarde KM.

Regulatorni kapital na dan 30. 6. 2014. iznosio je 2,3 milijarde KM i na istoj je razini kao i na kraju 2013. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala. Ovaj koeficijent je na razini bankarskog sektora sa 30. 6. 2014. iznosio 17,7%, što je za 0,3 postotna boda manje u odnosu na kraj 2013. godine, ali je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava.

Na razini bankovnog sustava u F BiH u prvoj polovici 2014. godine ostvaren je pozitivan financijski rezultat u iznosu od 85,3 milijuna KM. Pozitivan financijski rezultat od 94,7 milijuna KM ostvarilo je 16 banaka, a gubitak u poslovanju u iznosu od 9,4 milijuna KM iskazan je kod jedne banke.

II. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 30. 6. 2014. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka. Broj banaka je isti kao i 31. 12. 2013. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 1. 7. 2008.

U prvih šest mjeseci 2014. godine nije bilo bitnog širenja mreže organizacijskih dijelova banaka. Financijska kriza je osnovni uzrok manjeg opsega u nastavljanju trenda širenja. Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže organizacijskih dijelova tako što su u većoj mjeri vršile promjene organizacijskog oblika, organizacijske pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacijskih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacijskih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz Federacije BiH bilo je ukupno 38 (32 promjene na teritoriju Federacije BiH i šest na teritoriju Republike Srpske): osnovano je devet novih organizacijskih dijelova, 15 je ukinuto, a kod 14 su bile promjene.

S navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 30. 6. 2014. imale ukupno 573 organizacijska dijela, što je u odnosu na 31. 12. 2013. manje za 1,3%.

Šest banaka iz Republike Srpske imale su 32 organizacijska dijela u Federaciji BiH, što je više za 18,5% u odnosu na 31. 12. 2013. (27).

Sa 30. 6. 2014. sedam banaka iz Federacije BiH imale su 48 organizacijskih dijelova u Republici Srpskoj, a osam banaka je imalo 11 organizacijskih dijelova u Brčko Distriktu.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutarnjem platnom prometu 30. 6. 2014. imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

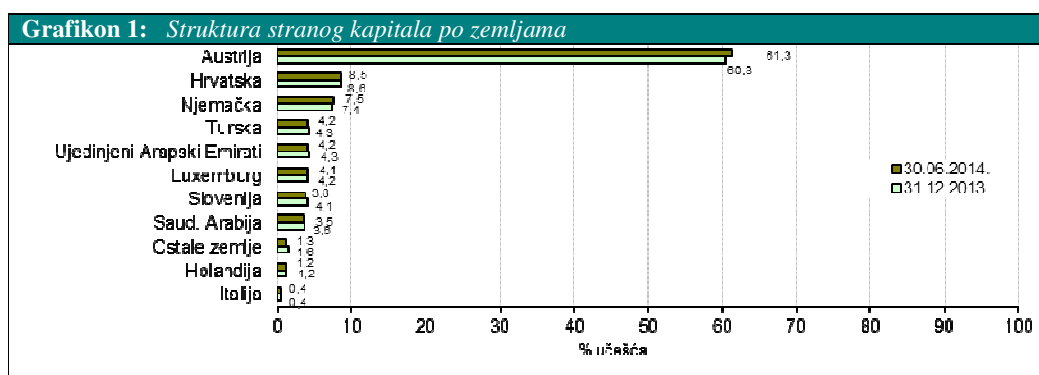
1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama¹ sa 30. 6. 2014., ocijenjena na temelju raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 16 banaka (94,1%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu² 1 banka (5,9%)

Od 16 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 10 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 30. 6. 2014. stanje je neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2013. godine: najveći udio stranog kapitala od 61,3% imaju dioničari iz Austrije, slijedi udio dioničara iz Hrvatske od 8,5%, te Njemačke od 7,5%. Ostale zemlje imale su pojedinačni udio manji od 5%.

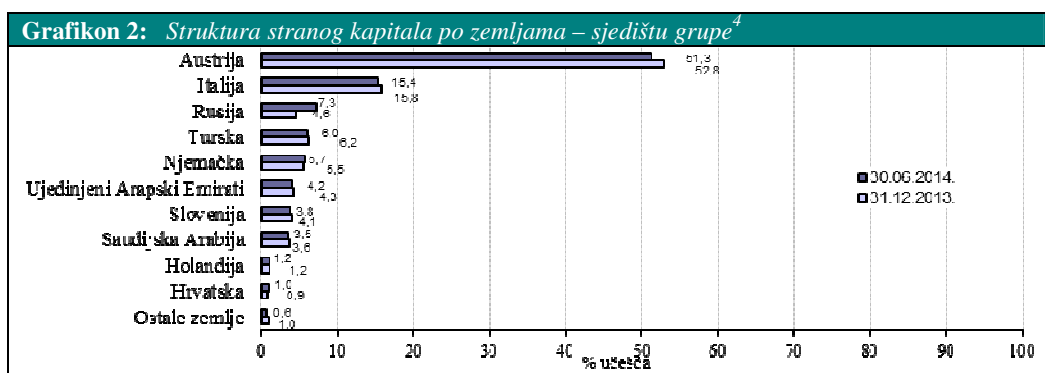

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (izravno ili neizravno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je također neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2013. godine: udio bankarskih grupa i banaka iz Austrije iznosi 51,3%, slijede talijanske banke s udjelom od 15,4%, a udio kapitala iz Rusije³, u jednoj banci u F BiH, nakon dokapitalizacije u II. kvartalu, povećan je sa 4,6% na 7,3%, što je i najznačajnija promjena u promatranom razdoblju. Ostale zemlje su imale pojedinačni udio manji od 7%.

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

² Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

³ Ruska banka Sberbank kupila je u 2012. godini Volksbank International iz Austrije, u čijem je vlasništvu bila Volksbank BH d.d. Sarajevo.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁵.

-u 000 KM-

Tablica 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2012.		31.12.2013.		30.6.2014.		INDEKS	
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)	7	8 (4/3)	
Državne banke	51.114	2%	51.618	2%	52.029	2%	101	101
Privatne banke	2.166.261	98%	2.256.327	98%	2.327.675	98%	105	103
U K U P N O	2.217.375	100%	2.307.945	100%	2.379.704	100%	105	103

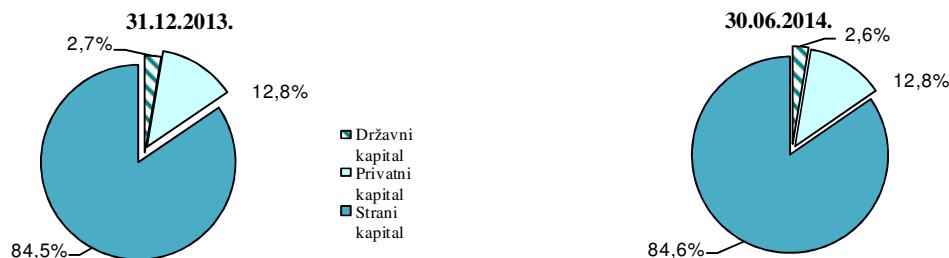
U prvoj polovici 2014. godine ukupan kapital povećan je za 3% ili 72 milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi dobiti iz tekućeg poslovanja, te dokapitalizacije u jednoj banci u iznosu od 29 milijuna KM. Promatrano kroz udio državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

Tablica 2: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2012.		31.12.2013.		30.6.2014.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	33.096	2,8	32.364	2,7	32.364	2,6	98	100
Privatni kapital (rezidenti)	164.603	13,7	153.549	12,8	158.623	12,8	93	103
Strani kapital (nerezidenti)	1.003.907	83,5	1.017.822	84,5	1.046.942	84,6	101	103
U K U P N O	1.201.606	100,0	1.203.735	100,0	1.237.929	100,0	100	103

Grafikon 3: Struktura vlasništva (dionički kapital)

⁴ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

⁵ Iz bilance stanja po shemi FBA: počevši od 31.12.2011. godine, pored dioničkog kapitala, emisionog ažia, neraspoređene dobiti i rezervi, i ostalog kapitala (finansijski rezultat tekućeg razdoblja), u ukupan kapital se uključuju i rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u prvih šest mjeseci 2014. godine je veći za 34,2 milijuna KM ili za 2,8% u odnosu na 31. 12. 2013. Dionički kapital je povećan za 4,9 milijuna KM u jednoj banci, nakon ukidanja naloga FBA za isključenje navedenog iznosa iz kapitala, te dokapitalizacijom u iznosu od 29,3 milijuna KM u drugoj banci.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankovnom sustavu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 30. 6. 2014. iznosi 2,6% i niži je za 0,1 indeksni bod u odnosu na 31. 12. 2013.

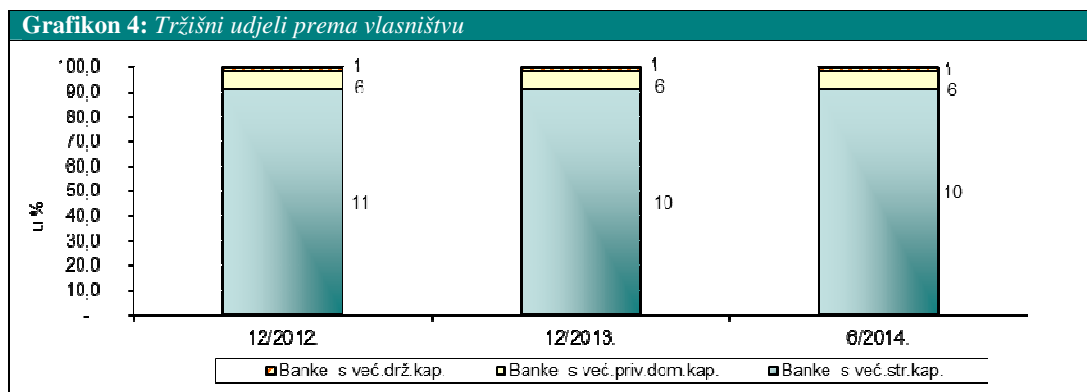
Udio privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu iznosi 12,8% i isti je kao i 31. 12. 2013. promatrano u relativnim pokazateljima. U apsolutnim pokazateljima, udio je veći za 5,1 milijun KM neto, zbog ukidanja naloga FBA za isključenje iznosa od 4,9 milijuna KM iz kapitala jedne banke, te zbog izmjene i povećanja strukture nakon trgovanja u iznosu od 217 tisuća KM neto.

Udio privatnog kapitala (nerezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu povećan je za 0,1 postotni bod (sa 84,5% na 84,6%), promatrano u relativnim pokazateljima. U apsolutnim pokazateljima, udio je povećan za 29,3 milijuna KM dokapitalizacijom u jednoj banci, a smanjen izmjenom i smanjenjem strukture nakon trgovanja u iznosu od 217 tisuća KM neto.

Tržišni udio banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 30. 6. 2014., kao i na kraju 2013. godine, iznosio je visokih 91,0%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 7,3%, a banaka s većinskim državnim kapitalom 1,7%.

- u % -

BANKE	31.12.2012.			31.12.2013.			30.6.2014.		
	Broj banaka	Udio u ukup. kapit.	Udio u ukup. aktivi	Broj banaka	Udio u ukup. kapit.	Udio u ukup. aktivi	Broj banaka	Udio u ukup. kapit.	Udio u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,3	1,4	1	2,2	1,6	1	2,2	1,7
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	6	10,5	7,6	6	9,2	7,4	6	8,6	7,3
Banke s većinskim stranim kapitalom	11	87,2	91,0	10	88,6	91,0	10	89,2	91,0
UKUPNO	18	100,0	100,0	17	100,0	100,0	17	100,0	100,0

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 30. 6. 2014. broj zaposlenih iznosio je 6.996, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 3%, a u privatnim 97%.

Tablica 4: Zaposleni u bankama FBiH								
BANKA	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2012.		31.12.2013.		30.6.2014.		3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državne banke	183	3%	200	3%	195	3%	109	98
Privatne banke	6.947	97%	6.851	97%	6.801	97%	99	99
UKUPNO	7.130	100%	7.051	100%	6.996	100%	99	99
Broj banaka	18		17		17		94	100

Tablica 5: Kvalifikacijska struktura zaposlenih								
STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2012.		31.12.2013.		30.6.2014.		4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.479	48,8%	3.673	52,1%	3.710	53,0%	106	101
Viša stručna sprema	667	9,3%	601	8,5%	596	8,5%	90	99
Srednja stručna sprema	2.949	41,4%	2.750	39,0%	2.662	38,1%	93	97
Ostali	35	0,5%	27	0,4%	28	0,4%	77	104
UKUPNO	7.130	100,0%	7.051	100,0%	6.996	100,0%	99	99

U prvoj polovici 2014. godine broj zaposlenih neznatno je smanjen (za 55 ili 0,8%). Trend poboljšanja kvalifikacijske strukture zaposlenih kroz povećanje udjela zaposlenih s visokom stručnom spremom je nastavljen i u prvoj polovici 2014. godine, najviše kao rezultat smanjenja broja zaposlenih sa srednjom stručnom spremom za 1% ili 88 radnika.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankovnog sustava je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sustava.

Tablica 6: Aktiva po zaposlenom									
BANKE	31.12.2012.			31.12.2013.			30.6.2014.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	183	209.971	1.147	200	241.605	1.208	195	267.513	1.372
Privatne	6.947	14.780.795	2.128	6.851	15.204.945	2.220	6.801	15.154.130	2.228
UKUPNO	7.130	14.990.766	2.102	7.051	15.446.550	2.191	6.996	15.421.643	2.204

Na kraju promatranog razdoblja na razini bankovnog sustava na svakog zaposlenog je dolazilo 2,2 milijuna KM aktive, što je skoro isto kao i na kraju 2013. godine.

Tablica 7: Aktiva po zaposlenom po grupama				
Aktiva (000 KM)	31.12.2012.		31.12.2013.	
	Broj banaka		Broj banaka	
do 1.000	3		1	
1.000 do 2.000	10		8	
2.000 do 3.000	4		7	
Preko 3.000	1		1	
UKUPNO	18		17	

Analički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 950 tisuća KM do 3,7 milijuna KM aktive po zaposlenom. Pet banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sustavu prelazi iznos od 2,4 milijuna KM.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvješća obavlja se korištenjem izvješća propisanih od strane FBA i izvješća drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilanci stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, s dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i izvanbilančnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na temelju izvješća propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (račun dobiti i gubitka po shemi FBA) i izvješća o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvješća, bazu podataka čine i informacije dobivene na temelju dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, zatim izvješća o reviziji financijskih izvješća banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankovnog sustava u cjelini.

Sukladno odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja banaka, banke s većinskim državnim kapitalom obvezne su izvješćivati FBA na bazi „pune“ bilance stanja raščlanjenog na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankovnog sustava temeljiti na pokazateljima iz aktivne podbilance banaka s većinskim državnim kapitalom⁶.

2.1. Bilanca stanja

Bilančna suma bankarskog sektora na kraju prve polovice 2014. godine iznosila je 15,4 milijarde KM, što je manje za 0,2% ili 25 milijuna KM nego na kraju 2013. godine. Promjene u bilančnoj sumi, kao i ključnim bilančnim kategorijama (kreditima, depozitima, kreditnim obvezama, kapitalu, te posljedično novčanim sredstvima) su neznatne, tako da se može reći da je već duže razdoblje, zbog utjecaja financijske i ekonomske krize, prisutna stagnacija. Ključni pokazatelji poslovanja bankovnog sustava se uglavnom, s manjim oscilacijama, u posljednje dvije godine održavaju na približno istoj razini.

- 000 KM-

⁶ Državne banke u “punoj bilanci” iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 30.6.2014. kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 644 milijuna KM.

Tablica 8: Bilanca stanja								
O P I S	31.12.2012.		31.12.2013.		30.6.2014.		INDEKS	
	IZNOS	Udio %	IZNOS	Udio %	IZNOS	Udio %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
A K T I V A (I M O V I N A) :								
Novčana sredstva	3.962.581	26,4	4.417.898	28,6	4.175.428	27,1	111	95
Vrijednosni papiri ⁷	548.467	3,7	562.513	3,6	590.501	3,8	103	105
Plasmani drugim bankama	78.522	0,5	51.960	0,3	54.501	0,4	66	105
Kreditni	10.666.124	71,1	10.852.400	70,3	11.090.580	71,9	102	102
Ispravka vrijed.	1.007.459	6,7	1.165.928	7,5	1.202.319	7,8	116	103
Kreditni- neto (kreditni minus isp.vrijed.)	9.658.665	64,4	9.686.472	62,8	9.888.261	64,1	100	102
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	521.493	3,5	512.985	3,3	508.649	3,3	98	99
Ostala aktiva	221.038	1,5	214.722	1,4	204.303	1,3	97	95
UKUPNA AKTIVA	14.990.766	100,0	15.446.550	100,0	15.421.643	100,0	103	100
P A S I V A :								
OBVEZE								
Depoziti	10.961.001	73,1	11.523.849	74,6	11.412.639	74,0	105	99
Uzete pozajmice od drugih banaka	2.000	0,0	0	0,0	0	0,0	n/a	0
Obveze po uzetim kreditima	1.141.561	7,6	1.039.381	6,7	994.186	6,5	91	96
Ostale obveze	668.829	4,5	575.375	3,7	635.114	4,1	86	110
KAPITAL								
Kapital	2.217.375	14,8	2.307.945	15,0	2.379.704	15,4	104	103
UKUPNO PASIVA (OBVEZE I KAPITAL)	14.990.766	100,0	15.446.550	100,0	15.421.643	100,0	103	100

- 000 KM-

Tablica 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi											
BANKE	31.12.2012.			31.12.2013.			30.6.2014.			INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	8 (5/3)	9(7/5)	
1	2	3	4	5	6	7					
Državne	1	209.971	1%	1	241.605	2%	1	267.513	2%	115	111
Privatne	17	14.780.795	99%	17	15.204.945	98%	16	15.154.130	98%	103	100
UKUPNO	18	14.990.766	100%	18	15.446.550	100%	17	15.421.643	100%	103	100

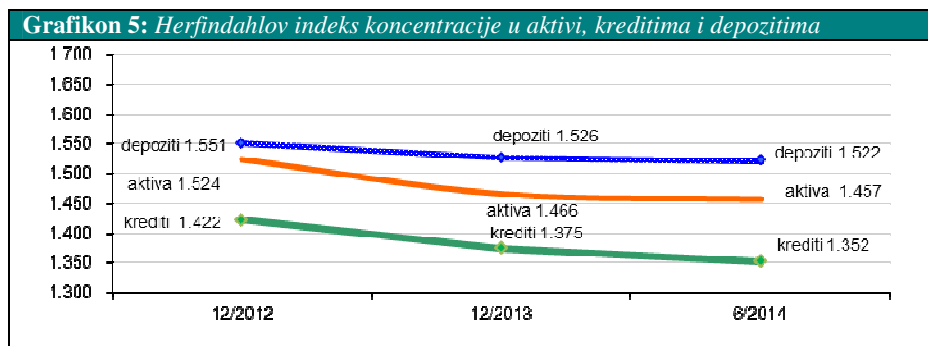
Kod većine banaka (10) aktiva je veća nego na kraju 2013. godine, dok je kod preostalih banaka aktiva smanjena. Dvije manje i jedna veća banka su zabilježile nešto veći rast aktive (10,7%, 12,7% i 7,1%), dok je značajniji pad (13,2%) zabilježen kod jedne velike banke.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁸.

⁷ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospeljeka.

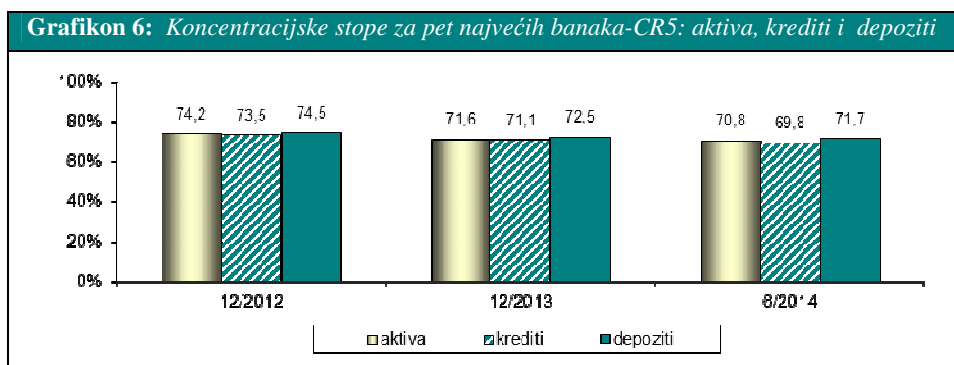
⁸ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S)_j^2$,

a predstavlja zbroj kvadrata postotnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih sudionika u sustavu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sustavu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sustavu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

U 2014. godini Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) je ostao skoro na istoj razini kao na kraju 2013. godine, tako da je sa 30. 6. 2014. za aktivu iznosio 1.457, kredite 1.352 i depozite 1.522 jedinice, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁹.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankovnom sustavu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹⁰ (dalje CR), koja pokazuje ukupni udio najvećih institucija u sustavu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je, kao Herfindahlov indeks koncentracije, neznatno promijenjen i za tržišni udio iznosio je 70,8%, kredite 69,8% i depozite sa 71,7%. U posljednje dvije godine vrijednost CR5 je blago smanjena u sve tri kategorije, ali je i dalje evidentna dominacija pet najvećih banaka u sustavu koje „drže“ između 70% i 72% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor može se analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹¹. Promjene u udjelu u odnosu na kraj 2013. godine su neznatne, što je rezultat manjih promjena aktive kod većine banaka.

U sustavu i dalje dominiraju četiri najveće banke s ukupnim udjelom od 64,4%, od toga I grupa (dvije najveće banke u sustavu, s aktivom preko tri milijarde KM) ima udio od 48,7%, a II grupa (dvije banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM) 15,7%. Udio III grupe (četiri banke s aktivom između 500 milijuna KM i jedne milijarde KM) je povećan je za 0,6 postotnih bodova, odnosno na 21,3%, dok udio IV najbrojnije grupe (osam banaka s aktivom između 100 i 500 milijuna KM banaka) iznosi 13,8%. Jedna banka u posljednjoj V grupi (s aktivom manjom od 100 milijuna KM) ima udio od neznatnih 0,5%.

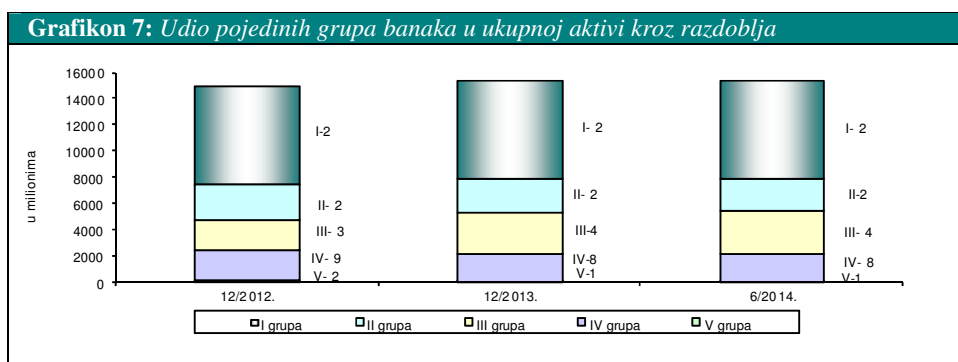
⁹ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

¹⁰ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

¹¹ Banke su podijeljene u pet grupa zavisno od veličine aktive.

U sljedećoj tablici daje se pregled iznosa i udjela pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode (iznosi su u milijunima KM).

Tablica 10: Udio pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja									
IZNOS AKTIVE	31.12.2012.			31.12.2013.			30.6.2014.		
	Iznos	Udio %	Broj banaka	Iznos	Udio %	Broj banaka	Iznos	Udio %	Broj banaka
I- Preko 2.000	7.476	49,8	2	7.546	48,8	2	7.514	48,7	2
II- 1000 do 2000	2.741	18,3	2	2.556	16,5	2	2.415	15,7	2
III- 500 do 1000	2.379	15,9	3	3.195	20,7	4	3.289	21,3	4
IV- 100 do 500	2.280	15,2	9	2.078	13,5	8	2.130	13,8	8
V- Ispod 100	115	0,8	2	73	0,5	1	74	0,5	1
UKUPNO	14.991	100,0	18	14.991	100,0	17	15.422	100,0	17

Neznatno smanjenje bilančne sume od 0,2% ili 25 milijuna KM, odnosno na razinu od 15,4 milijarde KM na kraju promatranog razdoblja 2014. godine, najvećim dijelom rezultat je pada depozita za 1% ili 111 milijuna KM, odnosno na razinu od 11,4 milijarde KM, kao i kreditnih obveza za 4,3% ili 45 milijuna KM, koje su sa 30. 6. 2014. iznosile cca jednu milijardu KM. S druge strane, ukupan kapital je imao rast od 3,1% ili 72 milijuna KM, najvećim dijelom iz osnove ostvarene dobiti tekućeg razdoblja, te manjim dijelom zbog dokapitalizacije kod jedne banke. Na kraju prve polovice 2014. godine ukupan kapital je iznosio 2,4 milijarde KM.

Zbog navedenog pada depozita i kreditnih obveza, zatim porasta portfelja vrijednosnih papira i skromnog kreditnog rasta, novčana sredstava smanjena su za 5,5% ili 242 milijuna KM i sa 30. 6. 2014. iznosila su 4,2 milijarde KM.

Blagi rast kredita iz prvog kvartala 2014. godine (1% ili 104 milijuna KM) nastavljen je i u II. kvartalu (1% ili 135 milijuna KM), što kumulativno rezultira stopom rasta za šest mjeseci 2014. godine od 2,2% ili 238 milijuna KM, s napomenom da je stopa kreditnog rasta u prethodne dvije godine iznosila po 1,7%. Krediti su na kraju prve polovice 2014. godine iznosili 11,1 milijardu KM.

Ulaganja u vrijednosne papire bilježe rast od 5,0% ili 28 milijuna KM (u 2013. godini rast je iznosio 2,6% ili 14 milijuna KM) i sa 30. 6. 2014. iznose 591 milijun KM, što je udio u aktivi od svega 3,8%.

Portfelj vrijednosnih papira raspoloživ za prodaju (mali dio se odnosi na portfelj za trgovanje), s rastom od 6,5% ili 25 milijuna KM, iznosio je 407 milijuna KM, a vrijednosni papiri koji se drže do dospjeća povećani su sa 181 milijun KM na 184 milijuna KM. U oba portfelja nalaze se i vrijednosni papiri koje je emitirala Vlada F BiH¹² ukupne vrijednosti sa 30. 6. 2014. od 241 milijun KM, te vrijednosni papiri emitenta Vlada Republike Srpske u iznosu od 25 milijuna KM. Također, u portfelju za trgovanje nalaze se i dionice čiji su emiteni domaća poduzeća ukupno u iznosu od tri milijuna

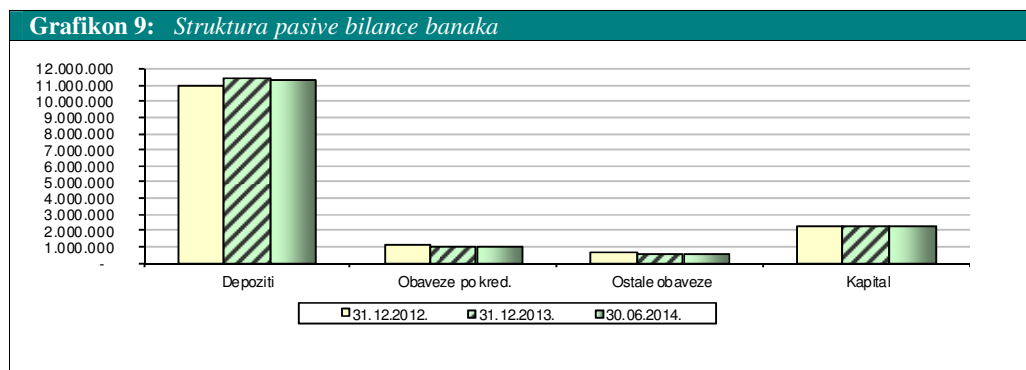
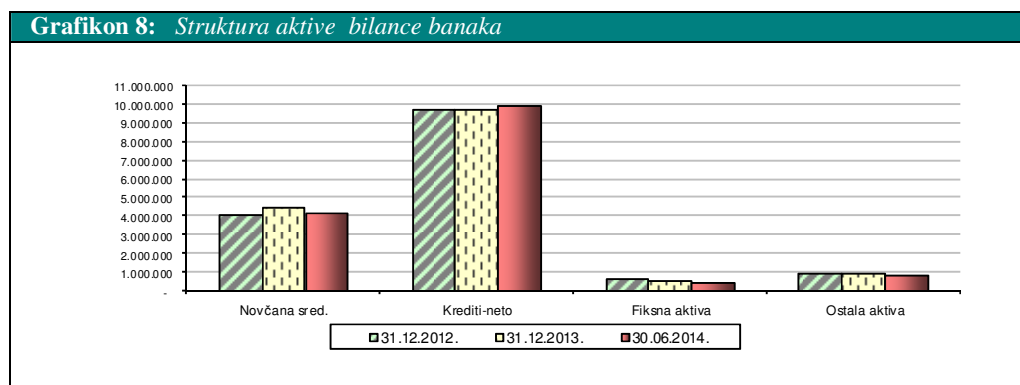
¹² Sve vrste vrijednosnih papira emitenta Vlada F BiH.

KM. Preostali dio portfelja vrijednosnih papira u iznosu od cca 322 milijuna KM odnosi se najvećim dijelom na obveznice država iz EU.

U prvoj polovici 2014. godine Vlada F BiH emitirala je sedam tranši trezorskih zapisa ukupne nominalne vrijednosti 130 milijuna KM: u veljači 2014. godine nominalne vrijednosti 20 milijuna KM, s dospeljećem u svibnju 2014. godine; u ožujku 2014. godine dvije tranše u iznosu po 20 milijuna KM (dospjeće u lipnju 2014. godine); u travnju dvije tranše od po 15 milijuna KM s dospeljećem u listopadu 2014. godine, u svibnju tranšu u iznosu 20 milijuna KM s dospeljećem u studenom 2014. godine, te u lipnju tranšu u iznosu 20 milijuna KM, s dospeljećem u lipnju 2015. godine. Trezorski zapisi sa 30. 6. 2014. iznose 70 milijuna KM, odnosno njihova knjigovodstvena vrijednost 69,8 milijuna KM. Također, u portfeljima vrijednosnih papira banaka nalaze se i obveznice emitenta Vlade F BiH (emitirane u 2012. godini: prva u svibnju u iznosu od 80 milijuna KM, rok dospeljeća tri godine, druga u lipnju i kolovozu, ukupno 30 milijuna KM, rok dospeljeća pet godina, treća u rujnu u iznosu od 20 milijuna KM i s rokom dospeljeća dvije godine, te u prosincu 2013. godine 40 milijuna KM i sa rokom dospeljeća od tri godine kada su banke kupile obveznice u iznosu od 17,5 milijuna KM) ukupne nominalne vrijednosti 140 milijuna KM. Veći dio trezorskih zapisa i obveznica, knjigovodstvene vrijednosti 175 milijuna KM klasificiran je u portfelj raspoloživ za prodaju, a ostatak u iznosu od 35 milijuna KM u portfelj koji se drži do dospeljeća.

Ako se ukupan portfelj vrijednosnih papira (591 milijun KM) analizira prema izloženosti po zemljama, najveći je udio od 45,6% BiH (na kraju 2013. godine 46,4%), zatim Rumunjske 14,6%, Austrije 11,8%, Belgije 9,4% itd.

U sljedećim grafikonima dana je struktura najznačajnijih pozicija bilance banaka.

U strukturi pasive bilance banaka depoziti su s iznosom od 11,4 milijarde KM i udjelom od 74,0% i dalje dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Nakon daljeg blagog pada od 4,3%, udio kreditnih obveza koje iznose jednu milijardu KM, smanjen je sa 6,7% na 6,4%, dok je udio kapitala, koji je sa 30. 6. 2014. iznosio 2,4 milijarde KM, povećan sa 15,0% na 15,4%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje udjela kredita sa 70,3% na 71,9% i smanjenje novčanih sredstava sa 28,6% na 27,1%.

- u 000 KM-

Tablica 11: Novčana sredstva banaka								
NOVČANA SREDSTVA	31.12.2012.		31.12.2013.		30.6.2014.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	411.726	10,4	431.592	9,8	425.916	10,2	105	99
RR kod CB BiH	2.130.626	53,8	2.622.277	59,4	2.518.829	60,3	123	96
Računi kod depoz.inst.u BiH	1.930	0,0	25.181	0,5	62.292	1,5	1305	247
Računi kod depoz.inst.u inoze.	1.417.857	35,8	1.338.347	30,3	1.168.178	28,0	94	87
Novč. sred. u procesu naplate	442	0,0	501	0,0	213	0,0	113	43
UKUPNO	3.962.581	100,0	4.417.898	100,0	4.175.428	100,0	111	95

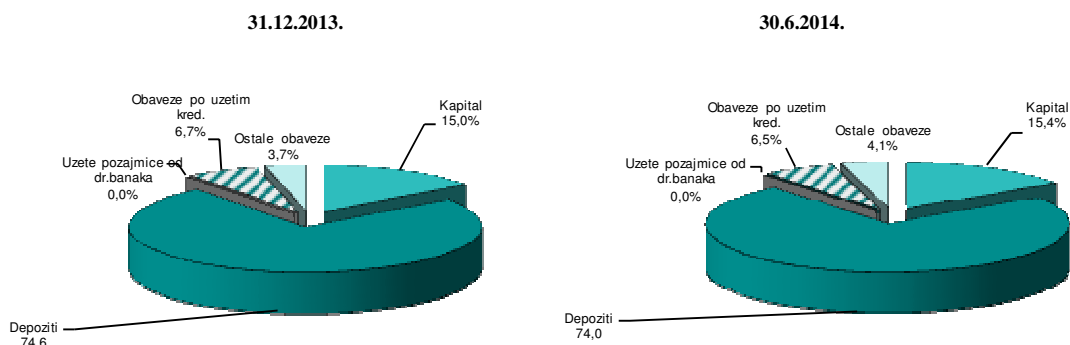
Dvije najvažnije stavke novčanih sredstava: na računu rezervi kod CB BH i na računima banaka u inozemstvu, u prvoj polovici 2014. godine bilježe smanjenje. Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BiH smanjena su za 4% ili 103 milijuna KM i sa 30. 6. 2014. iznosila su 2,5 milijardi KM ili 60,3% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2013. godine 59,4%). Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inozemstvu, imala su pad od 13% ili 170 milijuna KM i iznosila su 1,2 milijarde KM ili 28,0% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2013. godine 30,3%). Banke su u trezoru i blagajnama, nakon smanjenja od 1% ili šest milijuna KM, sa 30. 6. 2014. imale gotovog novca u iznosu od 426 milijuna KM, što je 10,2% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su utjecaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: udio domaće valute u promatranom razdoblju povećan je sa 66,4% na 69,0%, a za istu promjenu je smanjen udio sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obveze

Struktura pasive (obveze i kapital) u bilanci stanja banaka sa 30. 6. 2014. daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 10: Struktura pasive banaka

U promatranom razdoblju udio depozita (74,0%), kao najznačajnijeg izvora financiranja banaka, je smanjen za 0,6 postotnih bodova, dok je udio kreditnih obveza, drugog po visini izvora, smanjen za 0,2 postotna boda (6,5%).

Smanjenje udjela depozita rezultat je njihovog pada u prvoj polovici 2014. godine za 1% ili 111 milijuna KM, sa 30. 6. 2014. iznosili su 11,4 milijarde KM, te su i dalje najveći izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Treba napomenuti da su u siječnju 2014. godine BiH doznačena sredstva VI. tranše po osnovu stand-by aranžmana sa MMF-om u iznosu od 61,7 milijuna KM (u 2013. godini doznačeno je cca 163 milijuna KM, a u 2012. godini 153 milijuna KM).

Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od jedne milijarde KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih financijskih institucija. U posljednje tri godine, zbog utjecaja financijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su smanjeni za više od 50% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM). U 2012. godini pad je iznosio 13,5% ili 178 milijuna KM, u 2013. godini 9% ili 102 milijuna KM, a u prvoj polovici 2014. godine 4,3% ili 45 milijuna KM. Ako se kreditnim obvezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 167 milijuna KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju udio od 7,5%.

Banke su sa 30. 6. 2014. imale najveće obveze prema sljedećim kreditorima (šest od ukupno 33), na koje se odnosi 76% ukupnih kreditnih obveza: European Investment Bank (EIB), TC ZIRAAT BANKASI A.S. (Turska), UniCredit Bank Austria AG, European fund for Southeast Europe (EFSE), EBRD i Svjetska banka - World Bank.

Kapital je sa 30. 6. 2014. iznosio 2,4 milijarde KM, što je za 3,1% ili 72 milijuna KM više nego na kraju 2013. godine, što se u najvećim dijelom odnosi na financijski rezultat (dobit) ostvaren u prvoj polovici 2014. godine, te dokapitalizaciju kod jedne banke (29,3 milijuna KM).

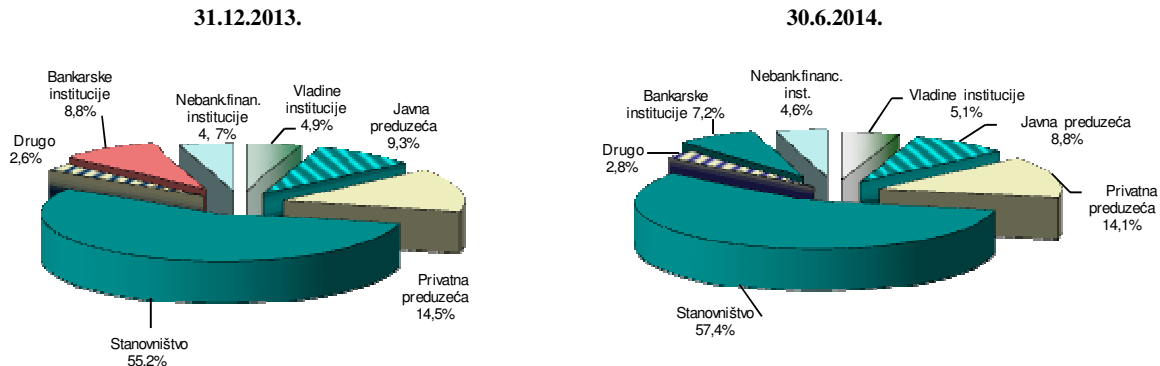
Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju promatranog razdoblja samo se 5,9% odnosi na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

Tablica 12: Sektorska struktura depozita¹³									
SEKTORI	31.12.2012.		31.12.2013.		30.6.2014.		INDEKS		
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	4/2	6/4	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Vladine institucije	682.313	6,2	565.533	4,9	575.882	5,1	83	102	
Javna poduzeća	1.090.870	10,0	1.076.527	9,3	1.006.664	8,8	99	94	
Privatna poduzeća i druš.	1.501.232	13,7	1.668.034	14,5	1.612.847	14,1	111	97	
Bankarske institucije	981.562	9,0	1.012.274	8,8	815.501	7,2	103	81	
Nebankarske financ.instit.	493.689	4,5	535.915	4,7	529.623	4,6	109	99	
Građani	5.933.071	54,1	6.366.218	55,2	6.552.483	57,4	107	103	
Ostalo	278.264	2,5	299.348	2,6	319.639	2,8	108	107	
UKUPNO	10.961.001	100,0	11.523.849	100,0	11.412.639	100,0	105	99	

¹³ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilanca stanja po shemi FBA.

Grafikon 11: Sektorska struktura depozita

U prvoj polovici 2014. godine došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su najvećim dijelom rezultat pada depozita bankarskih institucija, privatnih i javnih poduzeća, te rasta depozita stanovništva.

Depoziti stanovništva imaju kontinuirani rast u posljednjih nekoliko godina, u prvoj polovici 2014. godine ostvaren je rast od 3% ili 186 milijuna KM, a udio u ukupnim depozitima povećan je sa 55,2% na 57,4%, tako da su depoziti ovog sektora i dalje najveći izvor financiranja banaka. Analitički podaci pokazuju da je kod 15 od 17 banaka udio depozita ovog sektora najveći, a kreće se u rasponu od 33% do 88%.

Drugi po visini i udjelu sektorski izvor su depoziti privatnih poduzeća. Nakon porasta u 2013. godini od 11% ili 167 milijuna KM, u prvoj polovici 2014. godine zabilježen je pad od 3% ili 55 milijuna KM, dok je udio smanjen na 14,1% (- 0,4 postotna boda) i iznosili su 1,6 milijardi KM

Depoziti javnih poduzeća ostvarili su pad od 6% ili 70 milijuna KM, sa 30. 6. 2014. iznosili su 1,0 milijardu KM ili 8,8% ukupnih depozita.

Depoziti bankarskih institucija su od kraja 2007. godine pa sve do III. kvartala 2011. godine bili po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka. Trend rasta bio je prisutan do sredine 2009. godine, kada su dostigli najveći iznos od 2,3 milijarde KM i udio od 21,4% u ukupnim depozitima. Nakon toga, pod utjecajem krize, smanjenog opsega kreditiranja i viška likvidnosti, dolazi do povlačenja depozitnih sredstava matičnih grupacija, što rezultira i padom udjela. Depoziti ovog sektora smanjeni su u posljednje 4,5 godine (od kraja 2009. godine do 30.6.2014.) za cca 60% ili 1,3 milijarde KM. Negativna kretanja u razini sredstava ovog sektora u prethodnim godinama najvećim dijelom su rezultat smanjenja zaduženosti, odnosno povrat sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u F BiH.

U prvoj polovici 2014. godine depoziti bankarskih institucija smanjeni su za visokih 19% ili 197 milijuna KM i sa 30. 6. 2014. iznosili su 816 milijuna KM, što je utjecalo na pad udjela u ukupnim depozitima sa 8,8% na 7,1%. Ova sredstva su za 179 milijuna KM manja od kreditnih obveza, koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor financiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inozemstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija, s napomenom da cca 180 milijuna KM ili 24% oročenih depozita iz grupacije ima dospjeće do kraja 2014. godine. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obveza, banke se ponovno suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, zbog čega moraju u narednom razdoblju osigurati kvalitetnije izvore po ročnosti, kako bi se nastavio trend rasta kreditnih plasmana.

Treba istaći da se 93% ili 760 milijuna KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka

iz grupacije (uglavnom dioničara). Financijska podrška grupacije prisutna je u devet banaka u F BiH, s napomenom da je ipak koncentrirana u pet velikih banaka (94%). Na ovaj način u ranijem razdoblju banke u većinskom stranom vlasništvu imale su financijsku podršku i osiguran priljev novih sredstava za financiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obveze i subordinirani dugovi, financijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod 11 banaka), sa 30. 6. 2014. iznosi 1,15 milijardi KM ili 7,4% ukupne pasive bankarskog sektora, što je manje nego na kraju 2013. godine (1,3 milijarde KM ili 8,6% pasive). U ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju udio od 6,7% (na kraju 2013. godine udio iznosio 8,0%), a u ukupnim kreditnim obvezama 24,3% su kreditne obveze prema grupaciji (udio je manji za 1,8 postotnih bodova). U odnosu na kraj 2013. godine ova sredstva su smanjena za 14,1% ili 188 milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi redovnih dospjeća (depoziti su smanjeni za 17,6% ili 163 milijuna KM, kreditne obveze za 10,9% ili 29 milijuna KM, dok su subordinirani krediti veći za 3,0% ili četiri milijuna KM).

S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću većine banaka u F BiH koje su u vlasništvu stranih bankarskih grupacija, već nekoliko godina prisutan je trend smanjenja izloženosti prema grupaciji iz kako u depozitnim izvorima, tako i u kreditnim, najvećim dijelom po osnovi redovnih plaćanja dospjelih obveza. Zbog nepovoljnih dešavanja u ekonomijama zemalja iz kojih su vlasnici banaka iz F BiH i problema s kojima se suočavaju te zemlje, a posljedično i financijski sustavi i bankarske grupacije, kao i mjere koje je država Austrija poduzela u cilju jačanja održivosti poslovnih modela velikih međunarodnih aktivnih austrijskih banaka, a time i očuvanja kreditnog rejtinga zemlje¹⁴, evidentno je da je financijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast u narednom razdoblju u F BiH morati više financirati iz rasta domaćih izvora. Posebno treba istaknuti da su depozitna sredstva koje neke banke dobiju od matičnih grupacija, u posljednje dvije godine najvećim dijelom kratkoročnog dospjeća (od mjesec do godinu dana) i u funkciji su održavanja ročne usklađenosti u okviru propisanih limita, te zato ne predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročno financiranje.

U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, nezadovoljavajuće ročne strukture domaćih depozitnih izvora, očekivanog daljnjeg smanjenja stranih izvora financiranja, problem nepovoljne ročne strukture izvora financiranja, primarno depozita, kao i njihovog rasta, u narednom razdoblju bit će u fokusu kod većine banaka.

Depoziti ostalih sektora su imali neznatne promjene u iznosu i udjelu.

Valutna struktura depozita sa 30. 6. 2014. neznatno je promijenjena: depoziti u stranoj valuti (sa dominantnim udjelom EURO) u iznosu od 5,9 milijardi KM povećali su udio sa 51,9% na 51,6%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su 5,5 milijardi KM, što je udio od 48,4%.

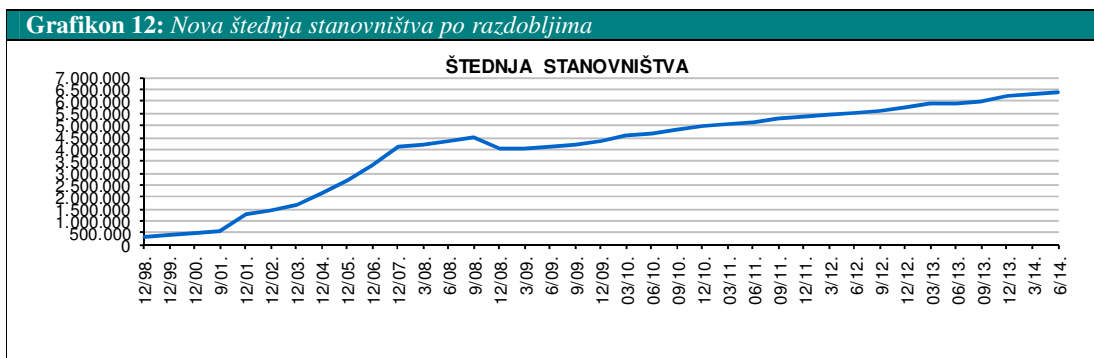
Struktura depozita prema porijeklu deponenata na kraju prve polovice 2014. godine neznatno je promijenjena: sredstva rezidenata u iznosu od 10,3 milijarde KM imala su udio 90,3% (+ 1,6 postotni bod), a depoziti nerezidenata iznosili su 1,1 milijardu KM, što je 9,7% ukupnih depozita. Depoziti rezidenata povećani su za 0,8% ili 85 milijuna KM, a depoziti nerezidenata smanjeni su za 15,1% ili 197 milijuna KM. Depoziti nerezidenata su u prethodne četiri godine imali kontinuirani pad, što je rezultat povlačenja, odnosno povrata depozita „majke“ ili članica grupacije, na koje se najvećim dijelom i odnose sredstva nerezidenata. Najveći udio od 22,1% i nominalni iznos od 2,31 milijardu KM depoziti nerezidenata imali su na kraju 2008. godine.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i financijskog potencijala banaka, u 2014. godini imali su rast od 3,0% ili 184 milijuna KM i sa 30. 6. 2014. iznosili su 6,4 milijarde KM.

¹⁴ Suština mjera je da je kreditna aktivnost supsidijara austrijskih banaka u centralnoj, istočnoj i jugoistočnoj Europi (CESEE) uvjetovana pojačanim održivim financiranjem iz domaćih izvora.

Tablica 13: Nova štednja stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 KM)			INDEKS	
	31.12.2012.	31.12.2013.	30.6.2014.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	58.050	65.179	65.475	112	100
Privatne	5.698.300	6.135.693	6.319.231	108	103
UKUPNO	5.756.350	6.200.872	6.384.706	108	103

U dvije najveće banke nalazi se 58% štednje, dok devet banaka ima pojedinačni udio manji od 2%, što iznosi 10,7% ukupne štednje u sustavu.

Od ukupnog iznosa štednje 38% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 62% u stranoj.

Tablica 14: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima

BANKE	I Z N O S (u 000 KM)			INDEKS				
	31.12.2012.	31.12.2013.	30.6.2014.	3/2	4/3			
1	2	3	4	5	6			
Kratkoročni štedni depoziti	2.656.934	46,2%	2.911.827	47,0%	2.966.975	46,5%	110	102
Dugoročni štedni depoziti	3.099.416	53,8%	3.289.063	53,0%	3.417.731	53,5%	106	104
UKUPNO	5.756.350	100,0 %	6.200.890	100,0%	6.384.706	100,0%	108	103

Ročna struktura štednih depozita u odnosu na kraj 2013. godine neznatno je promijenjena rastom kratkoročnih depozita za 2% ili 55 milijuna KM i dugoročnih za 4% ili 129 milijuna KM, što je rezultiralo neznatnim rastom udjela dugoročnih depozita sa 53,0% na 53,5%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankovnog sustava za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno financijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankovnog sustava u BiH, u prosincu 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 1. 4. 2010. isti povećan na 35.000 KM. Posljednjom odlukom Upravnog odbora Agencije za osiguranje depozita BiH iz dvanaestog mjeseca 2013. godine limit osiguranog depozita povećan je s dosadašnjih 35.000 KM na 50.000 KM, počevši s primjenom od 1.1.2014. Sve poduzete aktivnosti usmjerene su na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankovni i ukupni ekonomski sustav F BiH i BiH.

Sa 30. 6. 2014. ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licenciju Agencije za osiguranje depozita u BiH). Jedna banka ne može aplicirati za prijem, jer ne ispunjava kriterije koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH (zbog postojećeg kompozitnog ranga).

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁵ banaka u F BiH na dan 30. 6. 2014. iznosio je 2,3 milijarde KM.

-u 000 KM-

Tablica 15: <i>Regulatorni kapital</i>								
O P I S	31.12.2012.	31.12.2013.	30.6.2014.	INDEKS				
				5 (3/2)	6 (4/3)			
1	2	3	4					
1.a.Temeljni kapital prije umanjnja	1.913.841	2.155.188	2.120.463	113	98			
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.198.516	1.200.644	1.234.838	100	103			
1.2. Iznos emisionih ažia	136.485	136.485	136.485	100	100			
1.3.Rezerve i zadržana dobit	578.840	818.059	749.140	141	92			
1.b.Odbitne stavke	191.304	294.629	195.501	154	66			
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	120.740	112.610	144.924	93	129			
1.2. Gubitak iz tekuće godine	17.818	140.445	9.362	788	7			
1.3. Trezorske dionice	156	156	81	100	52			
1.4.. Iznos nematerijalne imovine	52.590	41.418	41.134	79	99			
1. Temeljni kapital (1a-1b)	1.722.537	79%	1.860.559	80%	1.924.962	83%	108	103
2. Dopunski kapital	467.100	21%	457.047	20%	390.870	17%	98	86
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	3.090	3.091	3.091	100	100			
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	211.433	215.083	221.019	102	103			
2.3. Iznos revidirane tekuće dobiti	67.243	71.984	0	107	N/a			
2.4. Iznos subordiniranih dugova najviše do 50% iznosa tem.kap.	120.264	165.473	165.344	138	100			
2.5. Stavke trajnog karaktera	65.070	1.416	1.416	2	100			
3. Kapital (1 + 2)	2.189.637	100%	2.317.606	100%	2.315.832	100%	106	100
4. Odbitne stavke od kapitala	98.848	159.710	191.513	162	120			
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih osoba koji prelazi 5% tem.kap.	3.043	2.844	2.909	93	102			
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	95.720	156.866	188.604	164	120			
4.3. Ostale odbitne stavke	85	0	0	N/a	N/a			
5. Neto kapital (3- 4)	2.090.789	2.157.896	2.124.319	103	98			

U prvoj polovici 2014. godine kapital¹⁶ je ostao na istoj razini, a promjene u temeljnom i dopunskom kapitalu su utjecale na izmjenu strukture regulatornog kapitala. Temeljni kapital je povećan za 3% ili 64 milijuna KM, dok je dopunski smanjen za 14% ili 66 milijuna KM.

Rast temeljnog kapitala je najvećim dijelom po osnovi uključivanja (prijenosa iz dopunskog u temeljni kapital) ostvarene dobiti za 2013. godinu. Nakon provođenja zakonske procedure donošenja i usvajanja odluka od strane skupštine banaka, ostvarena dobit u iznosu od 138 milijuna KM raspoređena je na sljedeći način: 99% ili 136 milijuna KM u temeljni kapital (zadržanu dobit i rezerve), dvije banke su dio dobiti u iznosu od 1,2 milijuna rasporedile za djelomično pokriće ranijih gubitaka, dok su dvije banke donijele odluku o isplati dividende (ukupno 44 milijuna KM). Na povećanje temeljnog kapitala utjecala je i dokapitalizacija dvije banke u iznosu od 34 milijuna KM.

Odbitne stavke (koje umanjuju temeljni kapital) su smanjene za 99 milijuna KM, kao rezultat smanjenja po osnovi djelomičnog pokrića nepokrivenih gubitaka kod tri banke u iznosu od 108 milijuna KM (od čega se na jednu banku odnosi 107 milijuna KM) i povećanja po osnovi tekućeg gubitka od devet milijuna KM.

Dopunski kapital je smanjen za 14% ili 66 milijuna KM, a najveći utjecaj je imao navedeni prijenos revidirane dobiti u temeljni kapital, dok su opće rezerve za kreditne gubitke povećane za šest milijuna KM.

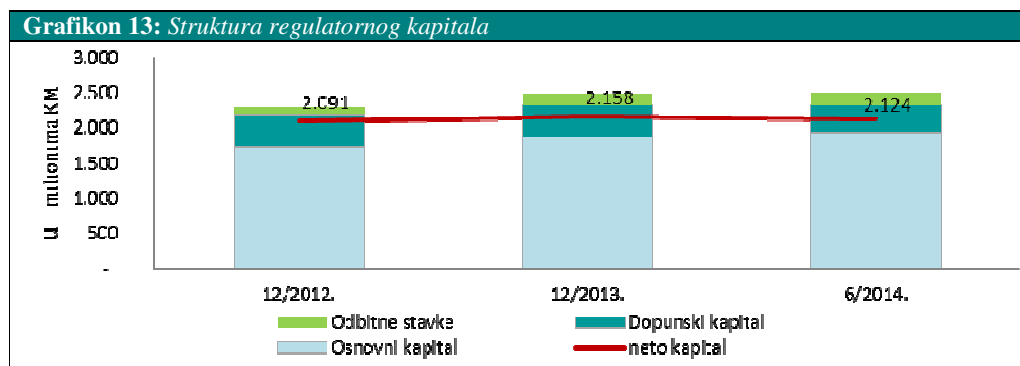
Izmjenom regulative od kraja 2011. godine u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu (razlika između potrebnih

¹⁵ Regulatorni kapital definiran čl. 7, 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH”, broj 46/14).

¹⁶ Izvor podataka je kvartalno Izvješće o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tablica A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti.

regulatornih rezervi za kreditne gubitke po bilančnim i izvanbilančnim stavkama¹⁷ i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti), koja je sa 30. 6. 2014. iznosila 189 milijuna KM, što je za 20% ili 32 milijuna KM više nego na kraju 2013. godine (u 2013. godini ova stavka je povećana za 64% ili 61 milijun KM).

U narednom grafikonu je dana struktura regulatornog kapitala.

Neto kapital je, kao rezultat navedenih promjena, posebno negativnog utjecaja povećanja iznosa nedostajućih RKG (20% ili 32 milijuna KM), smanjen za 2% ili 34 milijuna KM i sa 30. 6. 2014. iznosi 2,1 milijardu.

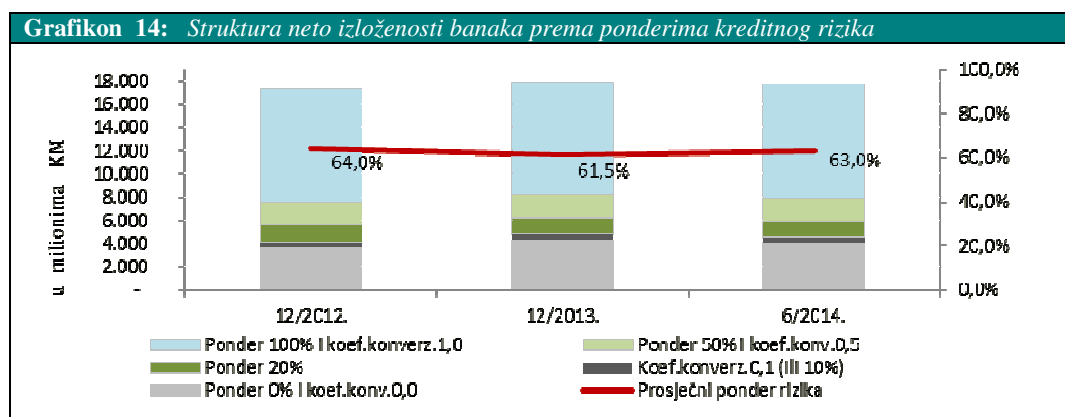
Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sustava, zavisi, s jedne strane, od razine neto kapitala, a s druge, od ukupnih ponderiranih rizika (rizikom ponderirane aktive i ponderiranog operativnog rizika).

U narednoj tablici daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za izvanbilančne stavke.

-u 000 KM-

Tablica 16: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika					
O P I S	31.12.2012.	31.12.2013.	30.6.2014.	INDEKS	
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	17.310.579	17.893.904	17.751.800	103	99
1 Aktiva bilance stanja	14.568.957	14.969.445	14.913.490	103	100
2. Izvanbilančne pozicije	2.741.622	2.924.459	2.838.310	107	97
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE					
Ponder 0%	3.647.306	4.198.260	4.068.153	115	97
Ponder 20%	1.460.689	1.424.069	1.341.781	97	94
Ponder 50%	53.155	33.110	21.978	62	66
Ponder 100%	9.407.807	9.314.006	9.481.578	99	102
Koef.konverzije 0,0	51.131	86.947	53.515	170	62
Koef.konverzije 0,1	449.627	550.966	414.952	123	75
Koef.konverzije 0,5	1.867.703	1.916.076	1.993.212	103	104
Koef.konverzije 1,0	373.161	370.470	376.631	99	102
RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENATA	11.078.498	10.998.977	11.175.653	99	102
Prosječni ponder rizika	64,0%	61,5%	63,0%	96	102

¹⁷ Banka iskazuje potrebne regulatorne rezerve kada je ispravka vrijednosti (po MRS-u) manja od obračunatih regulatornih rezervi, što se utvrđuje na razini pojedinačnog dužnika. Ovu metodologiju banke su počele primjenjivati sa 30. 6. 2012.

Ukupna neto izloženost banaka (prije primjene pondera), u prvoj polovici 2014. godine je smanjena za 1% ili 142 milijuna KM, na što je više utjecao pad izvanbilančnih stavki (uglavnom stavke koje se ponderiraju s koeficijentima konverzije nula i 0,1) od bilančnih stavki (uglavnom stavke koje se ponderiraju s ponderom rizika 20%, potraživanja od banaka iz zemalja zone A). Iako su stavke aktive koje se ponderiraju sa 0%, 20% i 50% smanjene, stavke koje se ponderiraju sa 100% su blago povećane (2%), što je utjecalo da i rizik ponderirane aktive i kreditnih ekvivalenata bude povećan (2%), kao i prosječni ponder rizika koji je povećan sa 61,5% na 63%.

Isti smjer kretanja imao je ponderirani operativni rizik (POR), koji je također neznatno povećan i iznosi 982 milijuna KM. Sve to je rezultiralo blagim povećanjem iznosa ukupnih ponderiranih rizika (1,5%).

Sa 30. 6. 2014. udio ponderirane aktive izložene kreditnom riziku iznosilo je 92%, a operativnom riziku 8%.

Stopa kapitaliziranosti banaka, izražena kao odnos kapitala i aktive, sa 30. 6. 2014. iznosila je 13,9%, što je na istoj razini kao na kraju 2013. godine.

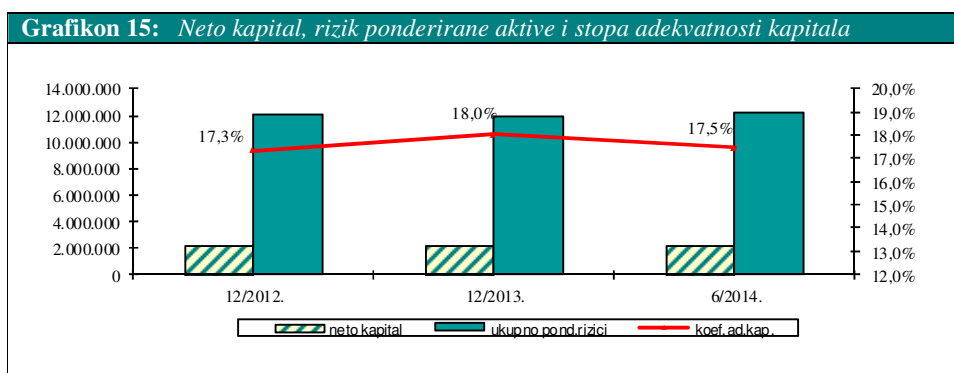
Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹⁸ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizikom ponderirane aktive. Ovaj koeficijent je na razini bankarskog sektora sa 30. 6. 2014. iznosio 17,5%, što je za 0,5 postotnih bodova manje u odnosu na kraj 2013. godine.

Iako je poslovanje bankarskog sektora posljednjih nekoliko godina pod jakim utjecajem ekonomske krize, adekvatnost kapitala bankarskog sektora održana je kontinuirano iznad 16%, a posljednje tri godine iznad 17%. Razlog tomu je, s jedne strane, stagnacija kreditnog rasta i pad ukupnih ponderiranih rizika, a s druge strane, banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu, a nekoliko banaka je dodatnim kapitalnim injekcijama poboljšalo razinu kapitaliziranosti. Međutim, problemi vezani za porast nekvalitetnih plasmana i dio koji nije pokriven rezervama za kreditne gubitke (neto nekvalitetna aktiva) može u narednom razdoblju značajno utjecati na slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, ukoliko se nastave negativni trendovi u kvaliteti aktive i pogoršanje i rast nenaplativih plasmana. To se vidi iz sljedećih podataka: na kraju 2008. godine neto nekvalitetna aktiva je iznosila 197 milijuna KM, a koeficijent (u odnosu na temeljni kapital) 13,2%, da bi na kraju prve polovice 2014. godine neto nekvalitetna aktiva dostigla iznos od 508 milijuna KM, a koeficijent 26,4%. Također, prema postojećoj regulativi banke ne izračunavaju kapitalni zahtjev za tržišne rizike, zbog čega je stopa adekvatnosti kapitala veća.

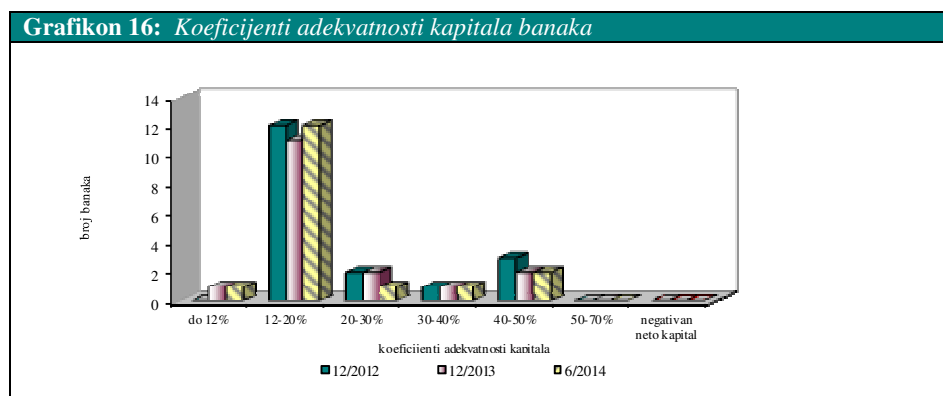
¹⁸ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

-000 KM-

Tablica 17: Neto kapital, ukupni ponderirani rizici i stopa adekvatnosti kapitala					
OPIS	31.12.2012.	31.12.2013.	30.6.2014.	INDEKS	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. NETO KAPITAL	2.090.789	2.157.896	2.124.319	103	98
2. RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KRED. EKIVALENATA	11.078.498	10.998.977	11.175.653	99	102
3. POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	974.201	981.318	982.260	101	100
4. UKUPNI PONDERIRANI RIZICI (2+3)	12.052.699	11.980.295	12.157.913	99	101
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/4)	17,3%	18,0%	17,5%	104	97

Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava sa 30. 6. 2014. od 17,5% je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava za postojeću razinu izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Od ukupno 17 banaka u F BiH sa 30. 6. 2014. 16 banaka je imalo koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, a kod jedne banke bio je ispod zakonskog minimuma. Prema analitičkim podacima 12 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2013. godine, u rasponu od 0,3 do 5,4 postotna boda, kod četiri banke je bolja, a jedna banka ima istu stopu kao na kraju 2013. godine.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 1 banka ima stopu ispod 12% (8,2%),
- 6 banaka ima stopu između 13,1% i 15,1%,
- 6 banaka imaju stopu između 16,4% i 19,5%,
- 1 banka ima stopu 20,4%,
- 3 banke imaju adekvatnost između 35,3% i 47,3%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i financijskog stanja banaka u FBiH, sukladno zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sustava u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sustavu je daljnje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sustavu, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i utjecaja svjetske financijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. Također su u fokusu i banke koje imaju negativne trendove u kvaliteti aktive, što se negativno odražava na kapital i predstavlja realnu opasnost za dalje slabljenje kapitalne osnove. U uvjetima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvalitete kreditnog portfelja kroz rast nenaplativih potraživanja, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na razinu koja bi ugrozila ne samo poslovanje banaka, nego i utjecala na stabilnost ukupnog bankovnog sustava.

2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvalitete njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilance i izvanbilančnih stavki.

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, počevši od 31. 12. 2011. banke sačinjavaju i prezentiraju financijska izvješća sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje financijske imovine i obveza primjenjuje MRS 39 - Financijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva. Dakle, prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati RKG sukladno kriterijima iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

-u 000 KM-

Tablica 18: Aktiva (bilanca i izvanbilanca), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u					
O P I S	31.12.2012.			30.6.2014.	
	1	2	3	4	5(3/2) 6(4/3)
1. Rizična aktiva ¹⁹		13.286.676	13.517.944	13.918.233	102 103
2. Obračunate regulatorne rezerve za kreditne gubitke		1.370.669	1.504.174	1.587.669	110 106
3. Ispravka vrijednosti i rezerve za izvanbilančne stavke		1.092.535	1.255.162	1.295.691	115 103
4. Potrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke		411.077	411.515	463.672	100 113
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke		315.734	315.734	315.734	100 100
6. Nedostajući iznos regulat. rezervi iz dobiti za procijenjene gub.		111.565	156.866	188.603	141 120
7. Nerizične stavke		5.579.911	6.145.092	5.674.627	110 92
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)		18.866.587	19.663.036	19.592.860	104 100

Ukupna aktiva s izvanbilančnim stavkama (aktiva)²⁰ banaka u F BiH sa 30. 6. 2014. iznosila je 19,6 milijardi KM i na istoj je razini kao i na kraju 2013. godine. Rizična aktiva iznosi 13,9 milijardi KM i veća je za 3% ili 400 milijuna KM.

Nerizične stavke iznose 5,7 milijardi KM ili 29% ukupne aktive s izvanbilancom i manje su za 8% ili 470 milijuna KM u odnosu na kraj 2013. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu iznose 1,6 milijardi KM, a formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama 1,3 milijarde KM. Potrebne regulatorne rezerve²¹ iznose 464 milijuna KM i veće su za 13% ili 52 milijuna KM. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti iznose 316 milijuna KM i na istoj su razini, što je rezultat izmjene regulative, odnosno nedostajući iznos RKG iskazan na kraju poslovne godine (počevši od 31. 12. 2012.) se ne pokriva na teret dobiti, ali i dalje predstavlja odbačenu stavku od kapitala i utječe na izračun stope adekvatnosti kapitala. Nedostajuće regulatorne rezerve²² sa 30. 6. 2014. iznose 189 milijuna KM, s rastom od 20% ili 32 milijuna KM u odnosu na kraj 2013. godine, što je rezultat kontinuiranog pogoršanja kvalitete kreditnog portfelja.

Tablica 19: Ukupna aktiva, bruto bilančna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive								
O P I S	31.12.2012.		31.12.2013.		30.6.2014.		INDEKS	
	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt. %	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7		
Kreditni	9.347.370	85,2	9.396.444	84,3	9.513.147 ²³	82,9	101	101
Kamate	86.650	0,8	81.456	0,7	82.427	0,7	94	101
Dospjela potraživanja	1.049.891	9,5	1.144.042	10,3	1.279.959	11,2	109	112
Potraživanja po plać. garancijama	24.360	0,2	31.783	0,3	33.399	0,3	130	105
Ostali plasmani	172.479	1,6	201.786	1,8	222.200	1,9	117	110
Ostala aktiva	292.440	2,7	294.623	2,6	350.144	3,0	101	119
1.RIZIČNA BILANČNA AKTIVA	10.973.190	100,0	11.150.134	100,0	11.481.276	100,0	102	103
2. NERIZIČNA BILANČNA AKTIVA	5.084.000		5.523.506		5.207.091		109	94
3. BRUTO BILANČNA AKTIVA (1+2)	16.057.190		16.673.640		16.688.367		104	100
4. RIZIČNA IZVANBILANCA	2.313.486		2.367.810		2.436.957		102	103
5. NERIZIČNA IZVANBILANCA	495.911		621.586		467.536		125	75
6. UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE (4+5)	2.809.397		2.989.396		2.904.493		106	97
7. RIZIČNA AKTIVA S IZVANBILANCOM (1+4)	13.286.676		13.517.944		13.918.233		102	103
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	5.579.911		6.145.092		5.674.627		110	92
9. AKTIVA S IZVANBILANCOM (3+6)	18.866.587		19.663.036		19.592.860		104	100

¹⁹ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obveza od 246 milijuna KM osiguranih novčanim depozitom.

²⁰ Aktiva definirana člankom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 85/11 -pročišćeni tekst i 33/12-ispravka, 15/13).

²¹ Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravaka vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti).

²² Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

²³ Isključen iznos kredita od 194 milijuna KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilančnu aktivu).

Bruto bilančna aktiva²⁴ iznosi 16,7 milijardi KM, i na istoj je razini kao i na kraju 2013. godine, a rizična bilančna aktiva iznosi 11,5 milijardi KM, što je 69% bruto bilančne aktive i veća je 3% ili 331 milijun KM u odnosu na kraj 2013. godine. Nerizična bilančna aktiva iznosi 5,2 milijarde KM i manja je za 6% ili 316 milijuna KM. Izvanbilančne rizične stavke iznose 2,4 milijarde KM i veće su za 3% ili 69 milijuna KM, a nerizične stavke 467 milijuna KM i manje su za 25% ili 154 milijuna KM u odnosu na kraj 2013. godine.

Utjecaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i gospodarstvo u BiH je i dalje izražen, što se odražava na ključnu djelatnost banaka, odnosno segment kreditiranja. Za šest mjeseci 2014. godine ostvaren je blagi rast kredita od 2% ili 238 milijuna KM, s napomenom da su prethodne dvije godine godišnje stope rasta iznosile 1,7%. Sa 30. 6. 2014. krediti su iznosili 11,1 milijardu KM, s rastom udjela u aktivni za 1,6 postotnih bodova, koje iznosi 71,9%.

Međutim, na temelju analitičkih podataka može se zaključiti da je navedeni rast kredita većim dijelom generiran upravo rastom dospjelih nenaplaćenih potraživanja (potraživanja koja su u kašnjenju s plaćanjem, B-E), u prvoj polovici 2014. godine rast iznosi visokih 11% ili 130 milijuna KM, kao za cijelu 2013. godinu (rast iznosio 11% ili 110 milijuna KM, odnosno dospjela nenaplaćena potraživanja iznosila su 1,1 milijardu KM) i sa 30. 6. 2014. dostigla su iznos od 1,3 milijarde KM. Iz navedenog proizlazi da realni rast kredita za šest mjeseci 2014. godine iznosi 1% (u 2013. godini isti je iznosio cca 0,7%).

U prvoj polovici 2014. godine plasirano je ukupno 3,6 milijardi KM novih kredita, što je za 12% ili 369 milijuna KM više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Od ukupno plasiranih kredita na gospodarstvo se odnosi 67%, a na stanovništvo 30% (31.12.2013.: gospodarstvo 67%, stanovništvo 28%). Ročna struktura novoodobrenih kredita: dugoročni 47%, kratkoročni 53% (31.12.2013.: dugoročni 44%, kratkoročni 56%).

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,1 milijardu KM imaju udio od 55% u ukupnim kreditima na razini sustava.

Trend i promjena udjela pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dani su u sljedećoj tablici.

-u 000 KM-

Tablica 20: Sektorska struktura kredita								
SEKTORI	31.12.2012.		31.12.2013.		30.6.2014.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Vladine institucije	132.525	1,2	142.010	1,3	151.574	1,4	107	107
Javna poduzeća	251.233	2,4	259.769	2,4	293.222	2,6	103	113
Privatna poduzeća i društ.	5.141.359	48,2	5.202.269	47,9	5.258.866	47,4	101	101
Bankarske institucije	11.177	0,1	6.671	0,1	5.835	0,1	60	87
Nebankarske finansijske instit.	41.661	0,4	37.791	0,3	35.759	0,3	91	95
Građani	5.076.679	47,6	5.194.971	47,9	5.336.818	48,1	102	103
Ostalo	11.490	0,1	8.919	0,1	8.506	0,1	78	95
UKUPNO	10.666.124	100,0	10.852.400	100,0	11.090.580	100,0	102	102

U prvoj polovici 2014. godine sektorska struktura kredita neznatno je promijenjena u odnosu na kraj 2013. godine. Krediti dani i stanovništvu i privatnim poduzećima iznose 5,3 milijarde KM (na kraju 2013. godine 5,2 milijarde KM). Krediti stanovništvu su veći za 3% ili 142 milijuna KM, a krediti privatnim poduzećima bilježe rast od 1% ili 57 milijuna KM. Kod kredita stanovništvu prisutan je porast udjela sa 47,9% na 48,1%, dok je kod kredita privatnim poduzećima udio smanjen sa 47,9% na 47,4%.

²⁴ Izvor podataka: Izvješće o klasifikaciji aktive bilance i izvanbilančnih stavki banaka.

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 30. 6. 2014., s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, udio kredita za financiranje potrošnih dobara²⁵ iznosi 75%, udio stambenih kredita iznosi 21%, a s preostalih 4% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda (na kraju 2013. godine: potrošna dobra 75%, stambeni krediti 22% i mali zanati, mali biznis i poljoprivreda 3%).

Tri najveće banke u sustavu plasirale su stanovništvu 63%, a privatnim poduzećima 47% ukupnih kredita danih ovim sektorima (31. 12. 2013.: stanovništvo 63%, privatna poduzeća 48%).

Valutna struktura kredita: najveći udio od 65% ili sedam milijardi KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: sedam milijardi KM ili 97%, CHF: 230 milijuna KM ili 3%), krediti u domaćoj valuti 34% ili 3,8 milijardi KM, a najmanji udio od samo 1% ili 87 milijuna KM imaju krediti u stranoj valuti (od toga se skoro sve odnosi na EUR: 79 milijuna KM ili 90%). Ukupan iznos kredita s valutnom klauzulom u CHF valuti od 230 milijuna KM iznosi 2,1% ukupnog kreditnog portfelja i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sustavu.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihova kvaliteta predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvalitete aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvaliteta aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije dani su u sljedećoj tablici.

Tablica 21: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)											
Kategorija klasifikacije	31.12.2012.			31.12.2013.			30.6.2014.			INDEKS	
	Klasif. aktiva	Udio %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Udio %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Udio %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/5)
A	10.571.555	79,6	211.433	10.754.079	79,6	215.083	11.051.072	79,4	221.019	102	103
B	1.227.301	9,3	108.313	1.094.361	8,1	93.547	1.086.040	7,8	93.404	89	99
C	334.226	2,5	87.874	356.646	2,6	90.541	406.134	2,9	98.920	107	114
D	443.500	3,3	252.970	502.803	3,7	295.224	482.399	3,5	282.159	113	96
E	710.094	5,3	710.079	810.055	6,0	809.779	892.588	6,4	892.167	114	110
Rizična ak. (A-E)	13.286.676	100,0	1.370.669	13.517.944	100,0	1.504.174	13.918.233	100,0	1.587.669	102	103
Klasificirana (B-E)	2.715.121	20,4	1.159.236	2.763.865	20,4	1.289.091	2.867.161	20,6	1.366.650	102	104
Nekvalitetna (C-E)	1.487.820	11,2	1.050.923	1.669.504	12,4	1.195.544	1.781.121	12,8	1.273.246	112	107
Nerizična akt.²⁶	5.579.911			6.145.092			5.674.627			110	92
UKUPNO (rizična i nerizična)	18.866.587			19.663.036			19.592.860			104	100

Prvi pokazatelj i upozoravajući signal da postoje potencijalni problemi u otplati kredita je rast dospjelih potraživanja i udjela u ukupnim kreditima. U prvoj polovici 2014. godine dospjela potraživanja su imala relativno visok rast od 12% ili 137 milijuna KM (u 2013. godini 9% ili 102 milijuna KM), a udio je povećan za 1 postotni bod, odnosno na 11,8%.

Ako se analizira kvaliteta rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatirati da su u prvoj polovici 2014. godine ključni pokazatelji kvalitete aktive pogoršani u odnosu na kraj 2013. godine. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili

²⁵ Uključeno kartično poslovanje.

²⁶ Stavke aktive koje se, u skladu s člankom 2. stavak (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasificiraju i stavke na koje se, u skladu sa čl. 22. stavak (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

pogoršanje), odnosno osam banaka ima pokazatelje udjela i klasificirane i nekvalitetne aktive u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora.

Klasificirana aktiva je sa 30. 6. 2014. iznosila 2,9 milijardi KM, a nekvalitetna 1,8 milijardi KM.

Klasificirana aktiva (B-E) je veća za 4% ili 103 milijuna KM, a nekvalitetna aktiva (C-E) za 7% ili 112 milijuna KM (u 2013. godini rast nekvalitetne aktive je iznosio 12% ili 182 milijuna KM), od čega se polovica odnosi na jednu veliku banku u sustavu. Kategorija B je smanjena za 1% ili osam milijuna KM (u 2013. godini pad od 11% ili 133 milijuna KM).

Koeficijent iskazan kroz udio klasificirane u rizičnoj aktivni iznosi 20,6%, što je povećanje za 0,2 postotna boda u odnosu na kraj 2013. godine.

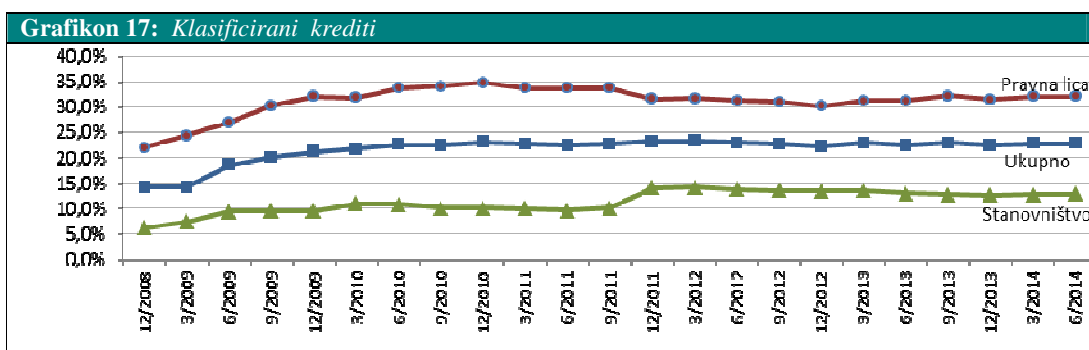
Najvažniji pokazatelj kvalitete aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive, i u odnosu na kraj prethodne godine povećan je za 0,4 postotna boda i iznosi 12,8% (u 2013. godini pokazatelj je povećan za 1,2 postotna boda), zbog rasta nekvalitetne aktive za 112 milijuna KM. Međutim, isti treba uzeti s dozom opreza i rezerve, imajući u vidu da udio B kategorije iznosi 7,8% (na kraju 2013. godine 8,1%), te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiju kvalitetu i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvaliteta kredita danih za dva najznačajnija sektora: pravnim osobama i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranih pravnim osobama.

Tablica 22: Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim osobama

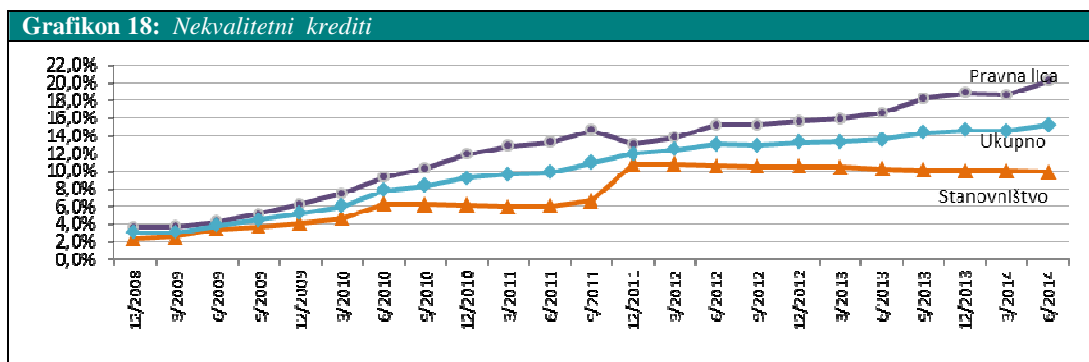
Kategorija klasifikacije	31.12.2013.				30.6.2014.								INDEKS
	Stanovni štvo	Udio %	Pravne osobe	Udio %	UKUPNO		Stanovni štvo	Udio %	Pravne osobe	Udio %	UKUPNO		
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14 (12/6)
A	4.538.704	87,4	3.874.012	68,5	8.412.716	77,5	4.649.419	87,1	3.912.547	68,0	8.561.966	77,2	102
B	135.873	2,6	717.004	12,7	852.877	7,9	158.124	3,0	680.567	11,8	838.691	7,6	98
C	70.012	1,3	272.940	4,8	342.952	3,2	68.615	1,3	320.225	5,6	388.840	3,5	113
D	128.351	2,5	361.163	6,4	489.514	4,5	92.783	1,7	378.035	6,6	470.818	4,2	96
E	322.031	6,2	432.310	7,6	754.341	6,9	367.876	6,9	462.389	8,0	830.265	7,5	110
UKUPNO	5.194.971	100,0	5.657.429	100,0	10.852.400	100,00	5.336.817	100,0	5.753.763	100,0	11.090.580	100,00	102
Klas. kred. B-E	656.267	12,6	1.783.417	31,5	2.439.684	22,5	687.398	12,9	1.841.216	32,0	2.528.614	22,8	104
Nekv. kred C-E	520.394	10,0	1.066.413	18,8	1.586.807	14,6	529.274	9,9	1.160.649	20,2	1.689.923	15,2	107
		47,9		52,1		100,0		48,1		51,9		100,0	
Udio po sektorima u klasificiranim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		26,9		73,1		100,0		27,2		72,8		100,0	
Nekvalitetni C-E		32,8		67,2		100,0		31,3		68,7		100,0	
Kategorija B		15,9		84,1		100,0		18,9		81,1		100,0	

Nakon prvog kvartala, kada su pokazatelji kvalitete kredita ostali skoro isti kao na kraju 2013. godine, u drugom kvartalu ponovo dolazi do rasta nekvalitetnih kredita, a pokazatelji kvalitete kredita su pogoršani u odnosu na kraj prethodne godine. Na kraju prve polovice 2014. godine udio nekvalitetnih kredita je, nakon povećanja od 0,6 postotnih bodova, iznosio 15,2% (u 2013. godini udio je povećan za 1,4 postotna boda), kao rezultat rasta ukupnih nekvalitetnih kredita za 7% ili 103 milijuna KM i to pravnih osoba za 9% ili 94 milijuna KM, a stanovništva 2% ili devet milijuna KM (u 2013. godini ukupni nekvalitetni krediti imali su rast 13% ili 180 milijuna KM i to: pravnih osoba 22,3% ili 194 milijuna KM, dok su nekvalitetni krediti stanovništva imali pad od 2,7% ili 14 milijuna KM). Udio klasificiranih kredita je povećan na 22,8%, odnosno za 0,3 postotna boda.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama u iznosu od 5,7 milijardi KM, sa 30. 6. 2014. u kategorije B do E klasificirano je zabrinjavajuće visokih 32% ili 1,8 milijardi KM, što je povećanje za 0,5 postotnih bodova u odnosu na kraj 2013. godine (u 2013. godini udio je povećan za 1,4 postotna boda), dok je pokazatelj za sektor stanovništva znatno bolji, od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 5,3 milijarde KM, u navedene kategorije klasificirano je 12,9% ili 687 milijuna KM (na kraju 2013. godine 12,6%, 2012. godine 13,5%), što je također visoka razina.

Navedena kretanja su rezultat stanja u realnom sektoru i djelovanja ekonomske krize na gospodarstvo i ukupnu ekonomiju u BiH, zbog čega kreditni portfelj pravnih osoba ima znatno lošiju kvalitetu od sektora stanovništva.

Najvažniji pokazatelj kvalitete kreditnog portfelja je udio nekvalitetnih kredita. Od ukupnih nekvalitetnih kredita na pravne osobe se odnosi 69%, a na stanovništvo 31% (na kraju 2013. godine: pravna lica 67%, stanovništvo 33%). U prvoj polovici 2014. godine udio nekvalitetnih kredita kod sektora pravnih osoba je povećan, kao rezultat navedenog rasta od 9%, dok je kod stanovništva na istoj razini. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama na nekvalitetne kredite se odnosi 20,2% ili 1,2 milijarde KM, što je za 1,4 postotna boda više nego na kraju 2013. godine (u 2013. godini udio je povećan za 3,2 postotna boda). Za sektor stanovništva isti iznose 529 milijuna KM, sa skoro istim udjelom kao i na kraju 2013. godine od 9,9% (u 2013. godini udio je smanjen za 0,5 postotnih bodova).

Detaljnija i potpunija analiza temelji se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih osoba (po sektorima) i stanovništva (po namjeni).

Tablica 23: Granska koncentracija kredita										
OPIS	31.12.2013.				30.6.2014.				INDEKS	
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %		
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11(8/4)
1. Krediti pravnim osobama										
Poljoprivredu (AGR)	112.695	1,0	30.608	27,2	114.819	1,0	29.678	25,8	102	97
Proizvodnju (IND)	1.547.431	14,3	333.666	21,6	1.550.812	14,0	372.024	24,0	100	111
Građevinarstvo (CON)	394.706	3,6	121.971	30,9	413.827	3,7	124.892	30,2	105	102
Trgovinu (TRD)	2.298.260	21,2	392.161	17,1	2.366.600	21,4	430.519	18,2	103	110
Ugostiteljstvo (HTR)	162.102	1,5	29.970	18,5	153.650	1,4	28.974	18,9	95	97
Ostalo ²⁷	1.142.235	10,5	158.037	13,8	1.154.055	10,4	174.562	15,1	101	110
UKUPNO 1.	5.657.429	52,1	1.066.413	18,8	5.753.763	51,9	1.160.649	20,2	102	109
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	3.906.142	36,0	310.450	7,9	4.072.673	36,7	316.342	7,8	104	102
Stambenu izgradnju	1.148.230	10,6	170.282	14,8	1.124.009	10,1	173.085	15,4	98	102
Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	140.599	1,3	39.662	28,2	140.135	1,3	39.847	28,4	100	100
UKUPNO 2.	5.194.971	47,9	520.394	10,0	5.336.817	48,1	529.274	9,9	103	102
UKUPNO (1. +2.)	10.852.400	100,0	1.586.807	14,6	11.090.580	100,0	1.689.923	15,2	102	106

Najveći udio u ukupnim kreditima pravnih osoba imaju sektori trgovine (21,4%) i proizvodnje (14,0%), a kod stanovništva najveći udio imaju krediti za opću potrošnju (36,7%) i stambeni krediti (10,1%), a udjeli su skoro isti kao i na kraju prethodne godine.

Već duže razdoblje negativan i jak utjecaj ekonomske krize posebno je izražen u nekoliko ključnih sektora, što se vidi iz pokazatelja udjela nekvalitetnih kredita. Najveći udjel nekvalitetnih kredita od 30,2% ima sektor građevinarstva, s padom od 0,7 postotnih bodova (u 2013. godini rast pet postotnih bodova), koji u ukupnim kreditima ima nizak udio od svega 3,7%. Ovaj sektor je u prvoj polovici 2014. godine imao blagi rast nekvalitetnih kredita od 2% ili tri milijuna KM. Također, kod sektora poljoprivrede, iako ima najmanji udio od 1%, nekvalitetni krediti imaju visok udio od 25,8% (12/13: 27,2%), s tim da je u prvih šest mjeseci 2014. godine prisutno blago smanjenje nekvalitetnih kredita od 3%.

Ipak, fokus je na dva sektora s najvećim udjelom u ukupnim kreditima, a to su sektor trgovine (21%) i proizvodnje (14%). U prvoj polovici 2014. godine, posebno u drugom kvartalu, došlo je do relativno značajnog rasta nekvalitetnih kredita u oba sektora: kod sektora proizvodnje za 11% ili 38 milijuna KM, a udio je povećan sa 21,6% na 24% (u 2013. godini rast je iznosio visokih 37% ili 90 milijuna KM, a udio je povećan za 5,7 postotnih bodova, odnosno na razinu od 21,6%); kod trgovine nekvalitetni krediti bilježe rast od 10% ili 38 milijuna KM, dok je udio povećan za 1,1 postotni bod, odnosno na 18,2% (u 2013. godini ostvaren je visok rast od 27% ili 82 milijuna KM, a udio povećan sa 13,3% na 17,1%).

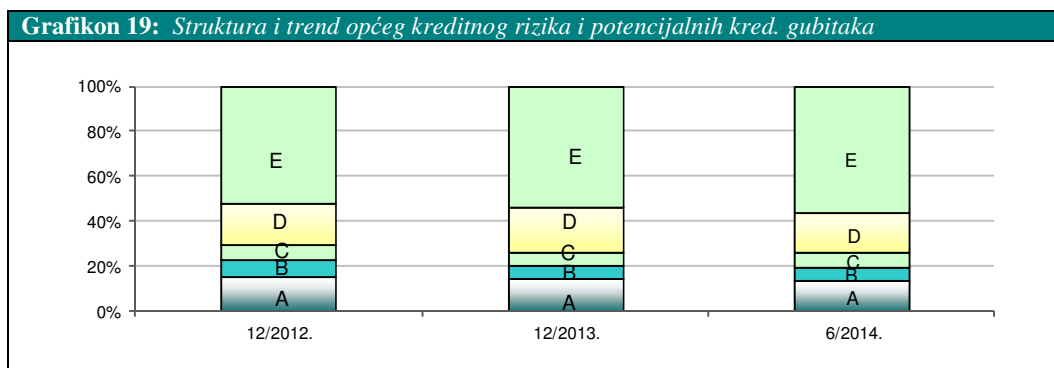
Kod stanovništva nema značajnih promjena, pokazatelji su na približno istoj razini kao i na kraju prethodne godine. Najlošiji pokazatelj udjela nekvalitetnih kredita od 28,4% (na kraju 2013. godine 28,2%) imaju krediti plasirani obrtnicima, s niskim udjelom od 1,3% u ukupnim kreditima. Relativno visok udio nekvalitetnih kredita od 15,4% imaju stambeni krediti (na kraju 2013. godine 14,8%), dok krediti za opću potrošnju, s najvećim udjelom od 36,7% u ukupnim kreditima, imaju niži udio, koji iznosi 7,8% (na kraju 2013. godine 7,9%).

²⁷ Uključeni sljedeći sektori: promet, skladištenje i komunikacije (TRC); financijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo.

Razina općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih sukladno kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici i grafikonu.

Tablica 24: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2012.		31.12.2013.		30.6.2014.		8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A	211.433	15,4	215.083	14,3	221.019	13,9	102	103
B	108.313	7,9	93.547	6,2	93.404	5,9	86	100
C	87.874	6,4	90.541	6,0	98.920	6,2	103	109
D	252.970	18,5	295.224	19,6	282.159	17,8	117	96
E	710.079	51,8	809.779	53,9	892.167	56,2	114	110
UKUPNO	1.370.669	100,0	1.504.174	100,0	1.587.669	100,0	110	106

Analizirajući razinu obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2013. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su veće za 6% ili 83 milijuna KM i iznose 1,6 milijardi KM. Rezerve za opći kreditni rizik su veće za 3% ili šest milijuna KM i iznose 221 milijun KM, a rezerve za potencijalne kreditne gubitke su veće za 6% ili 78 milijuna KM. Rezerve za B kategoriju su na istoj razini i iznose 93 milijuna KM. Zbog rasta nekvalitetne aktive za 7% ili 112 milijuna KM, rezerve za nekvalitetnu aktivu su povećane za 6% ili 78 milijuna KM, odnosno na razinu od 1,3 milijarde KM. Najveći relativni i nominalni rast od 10% ili 82 milijuna KM imale su rezerve za E kategoriju, rast rezervi za C kategoriju iznosi 9% ili osam milijuna KM, dok su rezerve za D kategoriju imale pad od 4% ili 13 milijuna KM. Navedeno kretanje rezervi za kreditne gubitke ukazuje na konstantno pogoršanje kreditnog portfelja, a što je rezultat daljnjeg utjecaja ekonomske krize na realni sektor.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvalitete aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive s izvanbilancom, iznosi 9,8% i veći je za 0,3 postotna boda u odnosu na kraj 2013. godine.

Sa 30. 6. 2014. banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8,6%, za C kategoriju 24,4%, D kategoriju 58,5% i E 100% (na kraju 2013. godine: B 8,5%, C 25,4%, D 58,7% i E 100%).²⁸

²⁸ Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne obračunavati rezerve za kreditne gubitke po kategorijama klasifikacije u sljedećim postotcima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%.

Sukladno MRS/MSFI banke su obvezne umanjena vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilančne stavke i rezerviranja za rizične izvanbilančne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilanca i izvanbilanca) i stavki u statusu neizmirenja obveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih sukladno internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) dani su u sljedećoj tablici.

Tablica 25: Procjena i vrednovanje rizičnih stavki po MRS-u 39 i MRS-u 37					
Opis	IZNOS (u 000 KM) I UDIO (u%)				INDEKS
	31.12.2013.		30.6.2014.		
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	
1	2	3	4	5	6 (4/2)
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	13.517.944	100,0%	13.918.233	100,0%	103
a) Stavke u statusu neizmirenja obveza (default)	1.886.251	14,0%	1.966.435	14,1%	104
a.1. bilančne stavke u defaultu	1.863.530		1.946.079		104
a.2. izvanbilančne stavke u defaultu	22.721		20.356		90
b) Stavke u statusu izmirenja obveza (performing assets)	11.631.693	86,0%	11.951.798	85,9%	103
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	1.255.162	100,0%	1.295.691	100,0%	103
a) Ispravke vrijednosti za default	1.110.375	88,5%	1.152.809	89,0%	104
a.1. Ispravke vrijednosti bilančnih stavki u defaultu	1.105.059		1.146.264		104
a.2. Rezerve za izvanbilancu u defaultu	5.316		6.545		123
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ²⁹)	144.787	11,5%	142.882	11,0%	99
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	10.852.400	100,0%	11.090.580	100,0%	102
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	1.799.777	16,6%	1.882.845	17,0%	105
b) Krediti u statusu izmirenja obveza (performing loans)	9.052.623	83,4%	9.207.735	83,0%	102
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	1.165.928	100,0%	1.202.319	100,0%	103
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	1.052.412	90,3%	1.092.139	90,8%	104
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	113.516	9,7%	110.180	9,2%	97
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obveza (default)	58,9%		58,6%		
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets)	1,2%		1,2%		
Pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravcima vrijednosti	9,3%		9,3%		

Kreditni u statusu neizmirenja obveza (default) u prvoj polovici 2014. godine povećani su za 5% ili 83 milijuna KM (u 2013. godini 9% ili 155 milijuna KM), a zbog usporedbe, nekvalitetni krediti su povećani za 6% ili 103 milijuna KM u odnosu na kraj 2013. godine. Udio kredita u defaultu u ukupnim kreditima je povećan za 0,4 postotna boda i iznosi 17%, a nekvalitetnih kredita 15,2%. Udio svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivni iznosi 14,1%, kao i na kraju 2013. godine.

Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obveza (defaultu) ispravcima vrijednosti je smanjena sa 58,9% na 58,6%, dok je pokrivenost nekvalitetne aktive rezervama za kreditne gubitke skoro na istoj razini od 71,5%. Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets) je na istoj razini i iznosi 1,2%, kao i pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravcima vrijednosti (9,3%). Pokazatelj pokrivenosti rizične aktive ukupnim obračunatim regulatornim rezervama za kreditne gubitke (rezervama za opći kreditni rizik i posebnim rezervama za kreditne gubitke) je neznatno bolji i iznosi 11,4% (12/13:11,1%).

Na temelju navedenog, može se zaključiti da ekonomska kriza i stanje u realnom sektoru i dalje imaju negativan utjecaj na kreditni portfelj banaka, kašnjenje u otplati dospjelih obveza od strane dužnika, prije svega, pravnih osoba, što rezultira rastom nekvalitetnih kredita. Međutim, treba istaknuti da negativni efekti koje su elementarne nepogode iz svibnja 2014. godine imale na fizičke i pravne osobe na područjima pogođenim poplavama u BiH, odnosno utjecaj na servisiranje kreditnih obveza

²⁹ IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

dužnika banaka, sa 30. 6. 2014. još nije iskazan u dostavljenim izvješćima banaka, zbog kratkog vremenskog razdoblja od dešavanja nepogoda. U cilju ublažavanja negativnih efekata elementarne nepogode, FBA je 30. 6. 2014. donijela Odluku o privremenim mjerama za tretman kreditnih obveza klijenata banaka koji su pogođeni elementarnim nepogodama³⁰.

Navedenom odlukom je definirano da Banka može pojedinačno ili u kombinaciji odobriti:

- *moratorij na kreditne obveze*, odnosno odgodu plaćanja kreditnih obveza u maksimalnom trajanju do 12 mjeseci, s krajnjim rokom do 30.9.2015. i po kamatnoj stopi koja može biti maksimalno do iznosa 50% od prethodno ugovorene kamatne stope, i
- *restrukturiranje kreditnih obveza* koje može uključivati produženje roka vraćanja glavnice i/ili kamate, smanjenje kamatne stope, otpis dijela potraživanja, kapitalizacija kamate, odobravanje novih kreditnih sredstava koje bi sanirale štete ili nastavio poslovni proces ili druge bitne promjene kojima se olakšava položaj klijenta.

FBA je propisala i posebne izvještajne tablice, tako da će banke prve kvartalne podatke dostaviti sa 30. 9. 2014.

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obveza došlo je do aktiviranja jamstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jamce, odnosno žirante. FBA je od 31. 12. 2009. propisala izvješće o otplati kredita na teret jamaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jamci. Prema izvješćima banaka u F BiH sa 30. 6. 2014. godine 1.931 jamac je ukupno otplatio 12,2 milijuna KM od ukupno odobrenog iznosa kredita od 64 milijuna KM (1.697 kreditnih partija), što je na istoj razini u odnosu na iznos otplate na teret jamaca sa 31. 12. 2013. (12,2 milijuna KM otplatila su 2.032 jamca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita bio 66 milijuna KM-1.785 kreditnih partija). Stanje preostalog duga iznosi 42 milijuna KM (31. 12. 2013. godine: 43 milijuna KM).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je u prvoj polovici 2014. godine smanjen iznos kredita koje otplaćuju jamci, kao i stanje preostalog duga, dok je iznos otplate na teret jamaca zadržan na istoj razini. Udio iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jamci u odnosu na podatke za ukupan sustav je nizak i iznosi svega 0,37% i 0,15%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne financijske i ekonomske krize, a vodeći računa o očuvanju stabilnosti bankarskog sektora, FBA je krajem 2009. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obveza fizičkih i pravnih osoba³¹.

Osnovni cilj donošenja ovakvih privremenih mjera bio je stimuliranje banaka na "oživljavanje" kreditne aktivnosti, a restrukturiranjem postojećih potraživanja, bez povećanja cijene kredita i troškova za postojeće dužnike, pomoći i fizičkim i pravnim osobama da prevladaju situaciju u kojoj su se našli zbog utjecaja ekonomske krize (smanjena platežna sposobnost, kod fizičkih osoba zbog gubitka posla, kašnjenja plaće, smanjenja plaća i sl., a kod pravnih zbog povećane nelikvidnosti, značajnog smanjenja poslovnih aktivnosti, vrlo teškog stanja u realnom sektoru uopće i sl.).

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u prvoj polovici 2014. godine, od ukupno primljenih 223 zahtjeva za reprogram kreditnih obveza, odobrile 201 zahtjev u ukupnom iznosu od 39 milijuna KM ili 90%, što je 13% više u usporedbi s istim razdobljem 2013. godine. Od ukupnog iznosa odobrenih reprogramiranih obveza na pravne osobe se odnosi 38 milijuna KM, a na fizičke osobe jedan milijun KM.

³⁰ "Službene novine F BiH", br.55/14.

³¹ "Službene novine F BiH", br.2/10, 1/12, 111/12 i 1/14.

Neto efekt na rezerve za kreditne gubitke po osnovi izvršenih reprograma je povećanje od 376 tisuća KM. Treba istaći da je bilo suprotnih kretanja, odnosno i povećanja i smanjenja RKG po ovoj osnovi, što je na kraju rezultiralo navedenim neto efektom.

Kreditni reprogramirani sukladno navedenoj Odluci, u prvoj polovici 2014. godine u odnosu na ukupne kredite sa 30. 6. 2014. imaju udio od svega 0,3% (za sektor pravnih osoba u odnosu na portfelj pravnih osoba ovaj postotak iznosi 0,7%, dok je za sektor stanovništva 0,01%).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je i po broju i po iznosu reprogramiranih kreditnih obveza rezultat relativno skroman, ako se to uspoređuje i s ukupnim kreditnim portfeljom i po sektorima (za pravne i fizičke osobe).

Iako rezultati i efekti primjene Odluke nisu značajni, ocjenjuje se da je donošenje ovakvog propisa bilo izuzetno važno, odnosno ovakvih mjera privremenog karaktera u uvjetima izraženog djelovanja financijske i ekonomske krize i na financijski i na realni sektor u F BiH bilo je nužno, te je imalo pozitivan efekt na dužnike (i fizičke i pravne osobe), olakšavajući im servisiranje dugova u skladu s njihovim platežnim mogućnostima. Stoga je prolongiranje primjene Odluke i u 2014. godini opravdano, posebno zbog činjenice da je utjecaj krize još uvijek evidentan.

Analiza kvalitete aktive, odnosno kreditnog portfelja pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su zatim banke formirale po nalogu FBA. Također, analizirajući kvalitetu aktive u bankama grupiranim prema vlasničkoj strukturi, evidentno je da su pokazatelji kod banaka u većinskom vlasništvu rezidenata (šest „domaćih“ privatnih banaka) lošiji nego kod banaka u većinskom stranom vlasništvu (10 banaka). Nakon izrazito visokog rasta nekvalitetnih kredita kod „domaćih“ banaka od 45% u 2013. godini, u prvoj polovici 2014. godine je zabilježen neznatan rast od 1%, ali je prisutan relativno visok rast od 7% kod banaka u većinskom stranom vlasništvu (u 2013. godini rast nekvalitetnih kredita iznosio je 9%). Udio nekvalitetnih kredita kod banaka u većinskom stranom vlasništvu iznosi 14,3%, a kod „domaćih banaka“ 26,2%, što je posljedica neadekvatnih i slabih sustava upravljanja kreditnim rizikom, posebno u ključnoj fazi kod odobravanja kredita. Značajne slabosti i neefikasne prakse utvrđene su i u fazi preventivnog djelovanja kroz rano prepoznavanje problema u servisiranju (otplati) kredita, kao i u radu s nekvalitetnom aktivom u cilju njenog smanjenja putem naplate ili kvalitetnog restrukturiranja.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjena slaba kvaliteta aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom i/ili koje imaju negativne trendove, odnosno pad kvalitete aktive, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa upravljanja nekvalitetnom aktivom koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvaliteta aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njenog daljnjeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na temelju izvješća i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utječe i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravodobno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim osobama

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s osobama povezanim s bankom.

FBA je, sukladno Bazelskim standardima, uspostavila određena opreznosna načela i zahtjeve vezane za transakcije s osobama povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s osobama povezanim s bankom, u kojoj su propisani uvjeti i način poslovanja banaka s povezanim osobama. Na temelju te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je donijeti posebne politike banke za poslovanje s povezanim osobama i da prati njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvješća koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih osoba, i to kredite i potencijalne i preuzete izvanbilančne obveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih osoba.

Set propisanih izvješća uključuje podatke o kreditima danim sljedećim kategorijama povezanih osoba:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim osobama i drugim poduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tablica 26: Transakcije s povezanim osobama					
Opis	DANI KREDITI ³²			INDEKS	
	31.12.2012.	31.12.2013.	30.6.2014.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, sups. i drugim povezanim pred.	156.861	123.889	156.915	79	127
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	617	570	495	92	87
Upravi banke	2.574	2.507	2.159	97	86
UKUPNO	160.052	126.966	159.569	79	126
Potencijalne i preuzete izvanbil. obveze	21.800	16.046	13.380	74	83

U promatranom razdoblju, kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su povećane za 26%, dok su potencijalne obveze smanjene za 17%, zbog smanjenja izloženosti kod jedne velike banke. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim osobama i da je razina rizika niska. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim osobama, naročito ocjeni sustava identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim osobama. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja danih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz računa dobiti i gubitka, na razini bankovnog sustava u Federaciji BiH, u prvoj polovici 2014. godine ostvaren je pozitivan financijski rezultat - dobit u iznosu od 85 milijuna KM, što je za neznatnih 3% ili tri milijuna KM više u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Pozitivan efekt na financijski rezultat sustava posebno je imalo ostvarenje veće dobiti kod banaka koje su pozitivno poslovale u istom razdoblju prošle godine (efekt 10 milijuna KM), posebno kod jedne velike banke koja pripada grupi banaka koje su nositelji profitabilnosti, te ostvarenje dobiti kod dvije banke koje su prošle godine poslovale s gubitkom (efekt četiri milijuna KM). S druge strane,

³² Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponirana sredstva i plasmani dioničarima (financijskim institucijama) s više od 5% glasačkih prava.

negativan efekt od 11 milijuna KM je prvenstveno rezultat ostvarenog većeg gubitka kod jedne banke, te ostvarenje manje dobiti kod nekoliko banaka.

Najveći utjecaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka prvenstveno je rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa (implementacija MRS 37/39 od 31. 12. 2011.), što posljedično ima utjecaj na manju razinu troškova ispravaka vrijednosti.

Ostvaren bolji financijski rezultat u odnosu na isto razdoblje prošle godine, posljedica je neiskazivanja poreza na dobit (3,5 milijuna KM), i pored većeg povećanja nekamatnih rashoda od povećanja ukupnog prihoda.

Positivan financijski rezultat od 94,7 milijuna KM ostvarilo je 16 banaka i isti je veći za 7% ili šest milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Istodobno, gubitak u poslovanju u iznosu od 9,4 milijuna KM iskazan je kod jedne banke, koja je i prošle godine, pored još dvije banke, poslovala s gubitkom i isti je znatno veći (61%) u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Detaljniji podaci dani su u sljedećoj tablici.

-000 KM-

Tablica 27: Ostvareni financijski rezultat: dobit/gubitak						
Opis	30.6.2012.		30.6.2013.		30.6.2014.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-5.744	3	-5.813	3	-9.362	1
Dobit	75.988	16	88.504	14	94.701	16
Ukupno	70.244	19	82.691	17	85.339	17

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (95 milijuna KM) 71% ili 67 milijuna KM se odnosi na dvije najveće banke u sustavu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 49%, dok se gubitak od devet milijuna KM odnosi na jednu manju banku s niskim udjelom aktive u sustavu. Analitički podaci pokazuju da ukupno 10 banaka ima bolji financijski rezultat (za 14 milijuna KM), dok sedam banaka imaju lošiji rezultat (za 11 milijuna KM).

Na temelju analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvalitete profitabilnosti (visina ostvarenog financijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja), evidentno je da je ukupna profitabilnost sustava blago poboljšana u odnosu na prethodnu godinu, a posebno kod nekih većih banaka, koje su ostvarile veću dobit nego u istom razdoblju prošle godine, što je prvenstveno rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa. Međutim, cijeniti profitabilnost samo kroz razinu ostvarenog financijskog rezultata nije adekvatno, jer treba uzeti u obzir i druge bitne faktore koji utječu na održivost i kvalitetu zarade, odnosno profita. Tu je svakako najvažnije istaknuti kreditni rizik i negativne trendove u kvaliteti aktive u posljednjih pet godina, što se vidi kroz rast loših i nenaplativih plasmana, a što nije u korelaciji sa smanjenjem troškova ispravaka vrijednosti, što je najvažniji faktor koji je utjecao na poboljšanje financijskog rezultata u većini banaka u zadnje tri godine (nakon implementacije MRS-a 39 i 37), a što nije u korelaciji s navedenim podacima o rastu loših kredita. Navedeno upućuje na zaključak i sumnju da su ispravke vrijednosti kod jednog broja banaka podcijenjene i nisu na adekvatnoj razini.

Na razini sustava ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 429 milijuna KM, što je povećanje u odnosu na isto razdoblje prošle godine od 2% ili devet milijuna KM. Ukupni nekamatni rashodi iznose 343 milijuna KM, sa stopom rasta od 3% ili devet milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prošle godine, što se negativno odrazilo na ukupan financijski rezultat sektora.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita kod većeg broja banaka za 2,8%, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite, kao rezultat blagog pada aktivnih kamatnih stopa i rasta loših kredita, imalo je za posljedicu daljnji pad kamatnih prihoda. Iako je jedan broj banaka zabilježio povećanje kamatnih prihoda u odnosu na isto razdoblje prošle godine, kao rezultat intenziviranja kreditnih

aktivnosti, znatno niži kamatni prihodi kod jedne velike banke, najvećim dijelom utjecali su na smanjenje na razini sustava. Kamatni prihodi iznose 386 milijuna KM, što je za 1% ili tri milijuna KM manje nego u istom razdoblju prošle godine, sa smanjenjem udjela u strukturi ukupnog prihoda sa 92,7% na 90,2%. Najveći udio imaju prihodi od kamata po kreditima koji su zabilježili najveći nominalni pad od četiri milijuna KM ili 1%, sa smanjenim udjelom u ukupnim приходima sa 83,6% na 80,9%.

Pozitivna kretanja zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su u odnosu na isto razdoblje prethodne godine imali veću stopu pada (-5%) u odnosu na stopu smanjenja kamatnih prihoda (-1%), a nominalno kamatni rashodi smanjeni su za sedam milijuna KM, a kamatni prihodi za tri milijuna KM. Kamatni rashodi iznose 115 milijuna KM, a njihov udio u strukturi ukupnog prihoda smanjen je sa 29% na 26,9%. Prosječni kamatonosni depoziti povećani su za 2,4%, a kamatni rashodi po računima depozita koji iznose 98 milijuna KM, kao najveća stavka i relativno i nominalno u ukupnim kamatnim rashodima, smanjeni su za 6% ili četiri milijuna KM, kao rezultat strukture depozitne osnove (veći udio depozita koji nose nižu kamatnu stopu), što je rezultiralo smanjenjem prosječnih kamatnih stopa na depozite za usporedno razdoblje sa 1,16% na 1,07%. Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama iznose 10 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine bilježe smanjenje od 12%, sa smanjenjem udjela sa 2,8% na 2,4%.

Kao rezultat većeg pada kamatnih rashoda (-5%) od pada kamatnih prihoda (-1%), neto kamatni prihod povećan je za 1% ili četiri milijuna KM i iznosi 271 milijun KM, sa smanjenim udjelom u strukturi ukupnog prihoda sa 63,6% na 63,2%.

Operativni prihodi iznose 158 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine veći su za 3% ili pet milijuna KM, a njihov udio u strukturi ukupnog prihoda povećan je sa 36,4% na 36,8%. U okviru operativnih prihoda najveći udio imaju naknade za izvršene usluge koje imaju rast od 7% ili sedam milijuna KM. Ostali operativni prihodi povećani su za 3% ili pet milijuna KM, od čega se na prihode od smanjenja rezerviranja (tri banke) odnosi 23% ili jedan milijun KM.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 343 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine veći su za 3% ili devet milijuna KM, prvenstveno kao rezultat povećanja troškova ispravke vrijednosti. Istodobno, njihov udio u strukturi ukupnog prihoda povećan je sa 79,5% na 80,1%. Troškovi ispravke vrijednosti iznose 66 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine veći su za 21% ili 12 milijuna KM (od toga se na jednu manju banku odnosi šest milijuna KM), što se negativno odrazilo na povećanje njihovog udjela u strukturi ukupnog prihoda sa 12,9% na 15,4%.

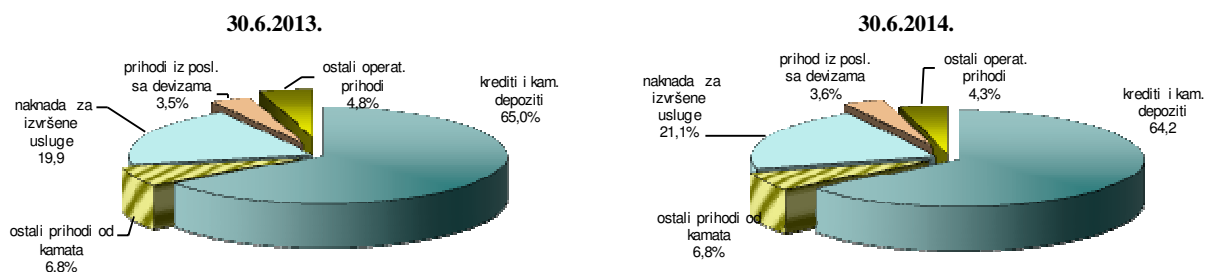
S druge strane, operativni rashodi s iznosom od 240 milijuna KM i udjelom od 56% u ukupnom prihodu, bilježe pad od 2% ili četiri milijuna KM, s napomenom da su troškovi plaća i doprinosa, kao najveća stavka operativnih rashoda povećani za 1% ili jedan milijun KM i iznose 123 milijuna KM ili 28,6% ukupnog prihoda, dok troškovi fiksne aktive, nakon pada od 5% ili četiri milijuna KM, iznose 72 milijuna KM, što je udio u ukupnom prihodu od 17%. Ostali operativni troškovi su također smanjeni za 3% ili jedan milijun KM. Banke su u razdoblju nakon izbivanja krize poduzele brojne mjere na racionalizaciji troškova poslovanja, prije svega na smanjenju operativnih rashoda, što je jednim dijelom ublažilo negativan utjecaj pada kamatnih prihoda zbog smanjenog opsega kreditnih aktivnosti i pada kvalitete kreditnog portfelja.

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tablicama i grafikonima.

- u 000 KM-

Tablica 28: Struktura ukupnih prihoda

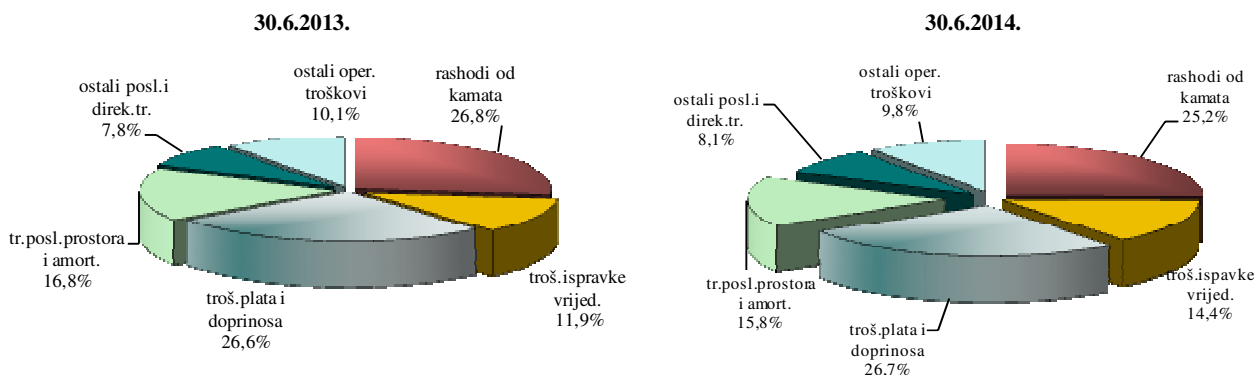
Struktura ukupnih prihoda	30.6.2012.		30.6.2013.		30.6.2014.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I. Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	2.789	0,5	1.026	0,2	2.489	0,5	37	243
Kredit i poslovi leasinga	366.570	66,0	351.026	64,8	346.714	63,7	96	99
Ostali prihodi od kamata	36.719	6,6	37.225	6,8	37.272	6,8	101	100
UKUPNO	406.078	73,1	389.277	71,8	386.475	71,0	96	99
II. Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	104.172	18,8	107.733	19,9	114.775	21,1	103	107
Prihodi iz posl. s devizama	21.294	3,8	19.106	3,5	19.405	3,6	90	102
Ostali operativni prihodi	23.742	4,3	26.000	4,8	23.408	4,3	110	90
UKUPNO	149.208	26,9	152.839	28,2	157.588	29,0	102	103
UKUPNI PRIHODI (I + II)	555.286	100,0	542.116	100,0	544.063	100,0	98	100

Grafikon 20: Struktura ukupnih prihoda

Tablica 29: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	30.6.2012.		30.6.2013.		30.6.2014.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I. Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	108.378	22,4	104.333	22,9	98.178	21,4	96	94
Obveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	20.484	4,2	11.719	2,6	10.183	2,2	57	87
Ostali rashodi od kamata	7.744	1,6	5.932	1,3	7.045	1,6	77	119
UKUPNO	136.606	28,2	121.984	26,8	115.406	25,2	89	95
II. Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt. rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.uskladenje	64.070	13,2	54.397	11,9	66.088	14,4	85	121
Troškovi plaća i doprinosa	124.146	25,7	121.419	26,6	122.503	26,7	98	101
Troškovi posl.prostora i amortizacija	79.630	16,5	76.433	16,8	72.377	15,8	96	95
Ostali poslovni i izravni troškovi	35.403	7,3	35.501	7,8	37.371	8,1	100	105
Ostali operativni troškovi	44.175	9,1	46.276	10,1	44.979	9,8	105	97
UKUPNO	347.424	71,8	334.026	73,2	343.318	74,8	96	103
UKUPNI RASHODI (I + II)	484.030	100,0	456.010	100,0	458.724	100,0	94	101

Grafikon 21: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećoj tablici dani su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

KOEFICIJENTI	30.6.2012.	30.6.2013.	30.6.2014.
Dobit na prosječnu aktivu	0,5	0,6	0,6
Dobit na prosječni ukupni kapital	3,3	3,7	3,6
Dobit na prosječni dionički kapital	5,8	7,0	7,0
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	1,8	1,8	1,8
Operativni prihodi/ prosječna aktiva	1,0	1,0	1,0
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	2,8	2,8	2,8
Poslovni i izravni rashodi ³³ /prosječna aktiva	0,7	0,6	0,7
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	1,7	1,7	1,6
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	2,3	2,3	2,2

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvalitete profitabilnosti, može se zaključiti da je ROAA (zarada na prosječnu aktivu), zbog približno istog rasta i prosječne aktive i iznosa ostvarene dobiti zadržana na istoj razini od 0,6%, dok je ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) zbog približno istog rasta i prosječnog dioničkog kapitala i iznosa ostvarene dobiti, također zadržana na istoj razini od 7%. Pokazatelj produktivnosti banaka, mjereno odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (2,8%), ostao je isti kao i na kraju usporednog razdoblja prethodne godine. Ostali pokazatelji su imali neznatne promjene: zbog rasta troškova ispravke vrijednosti, koeficijent poslovni i izravni rashodi u odnosu na prosječnu aktivu pogoršan je sa 0,6% na 0,7%, a koeficijent operativni rashodi u odnosu na prosječnu aktivu je poboljšao sa 1,7% na 1,6% kao rezultat smanjenja operativnih rashoda uz istodobno povećanje prosječne aktive.

U pogoršanim uvjetima poslovanja banaka i zbog efekata koji ima ekonomska i financijska kriza na bankarski sektor u F BiH, profitabilnost banaka će i u narednom razdoblju najviše biti pod utjecajem i ovisit će o dva ključna faktora: a) daljnje kretanje i trend u kvaliteti aktive, odnosno razina kreditnih gubitaka i kreditnog rizika i b) efikasnost upravljanja i kontrole operativnih prihoda i troškova. S druge strane, prisutno usporavanje i pad ekonomskih aktivnosti utječe na smanjenje potražnje za kreditima, ali i restriktivniji pristup na strani ponude (banaka), izravno će se odraziti na profitabilnost ukupnog bankarskog sektora i u narednom razdoblju. Također, dobit banaka, odnosno financijski rezultat bit će u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora financiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti

³³ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvaliteta menadžmenta i poslovna politika koju vodi, kao i kvaliteta i efikasnost uspostavljenih sustava upravljanja rizicima, jer se time izravno utječe na njene performanse.

2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a sukladno međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 1. 7. 2007. propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope³⁴ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacijske dijelove koji posluju na teritoriju F BiH, kao i na organizacijske dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao postotak na godišnjoj razini.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjoj razini, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontirana novčana primanja izjednačavaju s diskontiranim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

Banke su obvezne mjesečno izvješćivati FBA o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, sukladno propisanoj metodologiji³⁵.

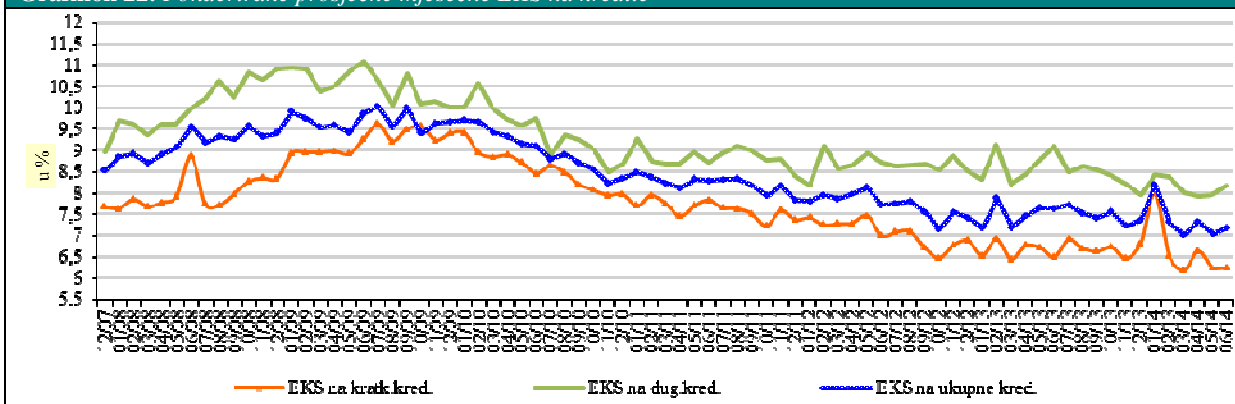
U sljedećoj tablici daje se pregled ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na razini bankovnog sustava i za dva najznačajnija sektora (gospodarstvo i stanovništvo) za prosinac 2012. godine, ožujak, lipanj i prosinac 2013. godine, te ožujak i lipanj 2014. godine.

Tablica 31 : Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite												
OPIS	12/2012.		03/2013.		06/2013.		12/2013.		03/2014.		06/2014.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	6,39	6,88	6,06	6,44	6,04	6,48	6,18	6,81	5,81	6,17	5,70	6,24
1.1. Gospodarstvu	6,39	6,86	6,12	6,46	6,09	6,47	6,21	6,79	5,77	6,06	5,64	6,13
1.2. Stanovništvu	8,46	10,89	8,58	10,90	7,92	10,91	6,42	8,51	8,27	11,80	8,32	11,72
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	7,66	8,50	7,48	8,21	8,07	9,10	7,31	7,95	7,22	8,00	7,54	8,17
2.1. Gospodarstvu	6,73	7,22	6,40	6,72	6,94	7,40	6,83	7,17	6,72	7,18	6,03	6,30
2.2. Stanovništvu	8,48	9,59	8,37	9,47	8,52	9,79	7,93	8,95	7,64	8,64	8,90	9,83
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	6,80	7,40	6,66	7,18	6,93	7,63	6,72	7,35	6,45	7,00	6,59	7,17
3.1. Gospodarstvu	6,45	6,93	6,20	6,53	6,26	6,66	6,41	6,92	5,99	6,32	5,76	6,18
3.2. Stanovništvu	8,47	9,69	8,38	9,55	8,49	9,83	7,84	8,92	7,65	8,74	8,88	9,89

³⁴ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 27/07).

³⁵ Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope.

Grafikon 22: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderirane EKS, a razlika u odnosu na ponderiranu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

Ponderirana EKS na kredite iznosi 7,17%, bilježi oscilacije unutar visokih 1,18 postotnih bodova u prvoj polovici 2014. godine, s najvećom stopom zabilježenom u siječnju od 8,18%, a najmanjom u ožujku od 7%, a ista je ujedno manja za 0,18 postotnih bodova u odnosu na razinu iz prosinca 2013. godine.

Ponderirane kamatne stope na kratkoročne kredite u prvoj polovici 2014. godine bilježe veće oscilacije, i to unutar 1,81 postotnog boda, nego na dugoročne, koje su se kretale unutar 0,50 postotnih bodova.

Ponderirana EKS na kratkoročne kredite u lipnju 2014. godine iznosila je 6,24%, što je za 0,57 postotnih bodova manje u odnosu na prosinac 2013. godine, dok je ponderirana EKS na dugoročne kredite u lipnju 2014. godine iznosila 8,17%, što je za 0,22 postotna boda više u odnosu na prosinac 2013. godine.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: gospodarstvu i stanovništvu³⁶, u promatranom razdoblju 2014. godine kretale su se u suprotnom smjeru. Ponderirana EKS na kredite odobrene gospodarstvu, koja je još uvijek niža od EKS na kredite stanovništvu, smanjena je sa 6,92% iz prosinca 2013. godine na razinu od 6,18% u junu 2014. godine. Trend pada ponderiranih EKS privrede zabilježen je i kod kratkoročnih (sa 6,79% na 6,13%) i kod dugoročnih kredita (sa 7,17% na 6,30%).

EKS na kredite plasirane stanovništvu u lipnju 2014. godine iznosila je 9,89% što je za 0,97 postotnih bodova više u odnosu na prosinac 2013. godine. EKS na dugoročne kredite plasirane ovom sektoru je sa razine u prosincu 2013. godine od 8,95% povećana u lipnju 2014. godine na 9,83%. EKS na kratkoročne kredite u lipnju 2014. godine iznosila je 11,72% što je za 3,21 postotnih bodova više u odnosu na prosinac 2013. godine.

U odnosu na razinu u prosincu 2013. godine, najznačajnije smanjenje EKS u lipnju 2014. godine zabilježeno je kod dugoročnih kredita stanovništva za obavljanje djelatnosti (sa 13,77% na 9,26%), dok najznačajnije povećanje zabilježeno kod kratkoročnih kredita stanovništva za opću potrošnju (sa 8,16% na 11,64%).

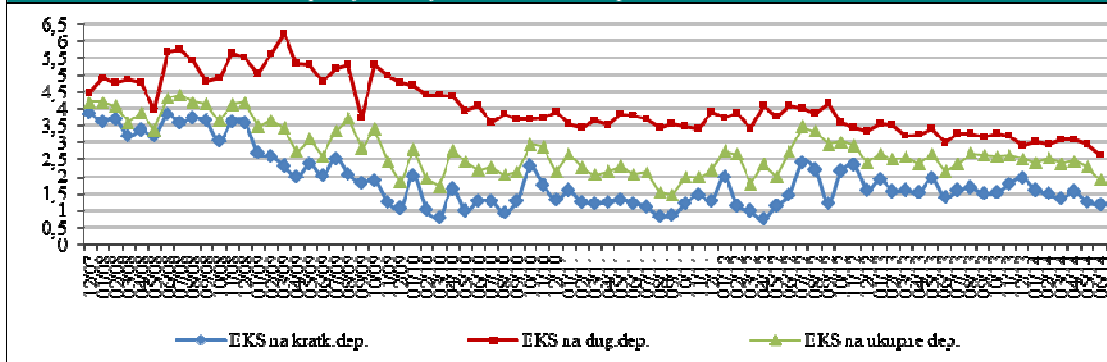
³⁶ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

Ponderirane NKS i EKS na oročene depozite, izračunate na temelju mjesečnih izvješća, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tablici.

Tablica 32 : Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite												
O P I S	12/2012.		03/2013.		06/2013.		12/2013.		03/2014.		06/2014.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	1,59	1,59	1,57	1,59	1,35	1,37	1,94	1,95	1,31	1,34	1,13	1,15
1.1. do tri mjeseca	1,28	1,28	1,26	1,26	1,01	1,01	1,92	1,92	1,06	1,07	0,94	0,95
1.2. do jedne godine	2,53	2,55	1,98	2,02	1,80	1,86	1,99	2,01	1,60	1,65	1,59	1,62
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	3,30	3,32	3,18	3,21	2,95	2,97	2,89	2,92	3,04	3,08	2,61	2,64
2.1. do tri godine	3,17	3,19	3,03	3,06	2,64	2,66	2,58	2,61	2,68	2,72	2,55	2,58
2.2. preko tri godine	4,42	4,46	4,01	4,04	4,32	4,33	4,24	4,28	3,94	3,98	2,80	2,82
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	2,39	2,40	2,55	2,57	2,14	2,16	2,50	2,53	2,34	2,38	1,87	1,90

Grafikon 23: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na depozite

Za razliku od kredita, kod kojih utjecaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uvjetom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na prosinac 2013. godine ponderirana EKS na ukupne oročene depozite u lipnju 2014. godine smanjena je za 0,63 postotnih bodova (sa 2,53% na 1,90%).

Ponderirana EKS na kratkoročne depozite je u padu, u lipnju 2014. godine je iznosila 1,15%, što je manje za 0,80 postotnih bodova u odnosu na prosinac 2013. godine.

Ponderirana EKS na dugoročne depozite također bilježi pad u drugom kvartalu 2014. godine, iznosi 2,64%, što je manje za 0,28 postotnih bodova u odnosu na prosinac 2013. godine (12/2013:2,92%).

U razdoblju od druge polovice 2012. godine do drugog kvartala 2014. godine bio je prisutan trend pada novoprimitih depozita gospodarstva, naročito kratkoročnih, što je imalo za posljedicu visok rast kratkoročnih kamatnih stopa gospodarstvu, a to je u konačnici rezultiralo time da su tijekom promatranog razdoblja prosječne kamatne stope gospodarstva uglavnom bile veće od prosječnih kamatnih stopa stanovništva. Zaključno s lipnjem 2014. godine, iako s još uvijek prisutnim trendom niskog prirasta novoprimitih depozita gospodarstva, ponderirane EKS sektora gospodarstva iznose 2,98%, što je na sličnoj razini iz prosinca 2013. godine kada su iznosila 3%. EKS sektora gospodarstva i kod kratkoročnih (sa 12/2013: 1,41% na 1,40%) i kod dugoročnih depozita (sa 12/2013:3,35% na 3,25%) bilježi minimalne oscilacije.

Ponderirana EKS kod depozita stanovništva iznosi 2,34%, što je na nešto nižoj razini u odnosu na prosinac 2013. godine (2,65%), sa zabilježenim padom EKS kod dugoročnih depozita (sa 3,03% na 2,64%) odnosno stagnacijom kod kratkoročnih depozita (sa 1,64% na 1,67%).

Ponderirane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate na temelju mjesečnih izvješća, daju se u sljedećoj tablici.

Tablica 33 : Ponderirane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

O P I S	31.12.2012.		30.6.2013.		31.12.2013.		31.3.2014.		30.6.2014.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderirane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,43	8,57	8,37	8,53	8,25	8,42	8,09	8,26	8,14	8,31
2. Ponderirane kam. stope na depozite po viđenju	0,19	0,19	0,18	0,18	0,15	0,15	0,14	0,14	0,13	0,13

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderirana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u lipnju 2014. godine iznosila je 8,31% (pad od 0,11 postotnih bodova u odnosu na prosinac 2013. godine), a na depozite po viđenju 0,13%, što je neznatno manje od razine iz prosinca 2013. godine.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na financijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankovni sustav u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne financijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sustavi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njihovog unapređenja i poboljšanja.

Kada je došlo do poremećaja na financijskim tržištima zbog utjecaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju, i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za neometano poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njene solventnosti i kapitalne osnove. Pored toga treba istaknuti i da je međuzavisnost svih rizika kojima banka jeste ili može biti izložena u svom poslovanju također došla do izražaja s izbijanjem krize.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog utjecaja na financijski i ekonomski sustav u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankovnog sustava nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

U 2009. godini zaustavljena su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine, a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani. U 2010. godini dolazi do blagog pogoršanja pokazatelja, što se sa nešto manjim intenzitetom nastavilo u 2011. godini. Do nešto većeg pogoršanja pokazatelja dolazi ponovno u prvom kvartalu 2012. godine, kao posljedica smanjenja novčanih sredstava po osnovi blagog povećanja kreditnih aktivnosti i investicija u vrijednosne papire, smanjenja depozita, plaćanja dospjelih kreditnih obveza, te rasta nenaplaćenih potraživanja, što je trend, koji se uz blaže oscilacije, nastavio do kraja 2012. godine.

Prvu polovicu 2013. godine okarakterizirao je nastavak blagog kvarenja pokazatelja, uzrokovan odljevom depozita, plaćanjem dospjelih kreditnih obveza i nastavkom rasta dospjelih nenaplaćenih potraživanja, dok je u drugoj polovici 2013. godine zabilježeno blago poboljšanje pokazatelja, uzrokovano povećanjem depozita i novčanih sredstava.

Nastojanje banaka za postizanjem bolje profitabilnosti kroz bolju alokaciju financijske aktive, promjene u strukturi depozitnih izvora, kao i već duže vrijeme prisutan trend smanjenja obveza po uzetim kreditima i subordiniranom dugu, pod utjecajem dužničke krize i recesije u eurozoni, doveli su do bržeg smanjenja likvidnih sredstava u odnosu na smanjenje kratkoročnih financijskih obveza, pada udjela likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi i pogoršanja koeficijenta krediti u odnosu na depozite, uzete kredite i subordinirani dug.

Međutim, i pored prisutnih navedenih negativnih trendova, likvidnost bankovnog sustava u Federaciji BiH i dalje se ocjenjuje dobrom, sa zadovoljavajućim udjelom likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi, te vrlo dobrom ročnom usklađenošću financijske aktive i obveza, s trendom blagog poboljšanja od kraja 2010. godine. Ipak, zbog još uvijek prisutnog utjecaja i djelovanja financijske krize u svijetu, te dužničke krize u eurozoni, koja se negativno reflektira na bankovne sustave pojedinih europskih zemalja i banke „majke“ banaka u F BiH, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Također, treba imati u vidu činjenicu da je utjecaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno gospodarsko i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priljeva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti. U tom smislu, jedan od najvažnijih utjecaja na poziciju likvidnosti banaka u narednom razdoblju će imati sposobnost banaka da adekvatno upravljaju svojom aktivom, što podrazumijeva osiguranje aktive koja ima dobre performanse i čiju kvalitetu osigurava da se bankarski zajmovi zajedno s kamatama vraćaju sukladno rokovima dospijea.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna osigurati i održavati u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obveze na dan dospijea.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospijea instrumenata financijske aktive i obveza do 180 dana.

U strukturi izvora financiranja banaka u Federaciji BiH na dan 30. 6. 2014. najveći udio od 74,0% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinirane dugove³⁷) s udjelom od 7,5%. Uzeti krediti su sa dužim razdobljima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obveza, iako je već duže vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija³⁸, a nakon dužeg razdoblja poboljšanja (razdoblje prije krize), tijekom 2010. godine došlo je do blagog pogoršanja, što je trend koji se, s nešto manjim intenzitetom, nastavio u 2011. godini i u prvom kvartalu 2012. godine, nakon čega ipak dolazi do zaustavljanja ovog negativnog trenda, te je struktura vrlo blago poboljšana krajem 2012. godine, što se nastavilo i u 2013. godini i prvog polovici 2014. godine.

³⁷ Subordinirani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

³⁸ Prema preostalom dospijea.

Tablica 34: Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću								
DEPOZITI	31.12.2012.		31.12.2013.		30.6.2014.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju	4.805.480	43,8	5.233.356	45,4	5.237.688	45,9	109	100
Do 3 mjeseca	267.199	2,5	365.229	3,2	244.086	2,1	137	67
Do 1 godine	709.620	6,5	668.142	5,8	624.090	5,5	94	93
1. Ukupno kratkoročni	5.782.299	52,8	6.266.727	54,4	6.105.864	53,5	108	97
Do 3 godine	3.576.903	32,6	3.541.354	30,7	3.408.096	29,9	99	96
Preko 3 godine	1.601.799	14,6	1.715.768	14,9	1.898.679	16,6	107	111
2. Ukupno dugoročni	5.178.702	47,2	5.257.122	45,6	5.306.775	46,5	102	101
UKUPNO (1 + 2)	10.961.001	100,0	11.523.849	100,0	11.412.639	100,0	105	99

Ukupni depoziti su u odnosu na 31. 12. 2013. smanjeni za 1% ili 111 milijuna KM, najvećim dijelom su rezultat smanjenja depozita bankarskih institucija za 19% ili 197 milijuna KM, javnih poduzeća za 7% ili 70 milijuna KM i privatnih poduzeća za 3% ili 55 milijuna KM, a s druge strane rasta depozita stanovništva za 3% ili 186 milijuna KM i neprofitnih organizacija za 9% ili 23 milijuna KM. Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću je relativno dobra, s udjelom kratkoročnih depozita od 53,5% i dugoročnih 46,5%, što je nešto bolje u odnosu na 31. 12. 2013.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su smanjenja kratkoročnih depozita za 3% ili 161 milijun KM, najvećim dijelom depozita bankarskih institucija oročenih do tri mjeseca za 133 milijuna KM i privatnih poduzeća za 49 milijuna KM, dok je kod javnih poduzeća zabilježen rast od 17 milijuna KM. Dugoročni depoziti blago su povećani za 1% ili 50 milijuna KM, kao posljedica rasta depozita preko tri godine za 11%, najviše sektora stanovništva, dok je kod depozita do tri godine zabilježeno smanjenje od 4%, najviše kod depozita javnih poduzeća i bankarskih institucija. Treba istaknuti kako je kod dugoročnih depozita i dalje dominantan udio dva sektora, i to: stanovništva s povećanjem udjela sa 63,6% na 65,4% i bankarskih institucija s blagim smanjenjem udjela sa 12,3% na 11,8%, iako su i depoziti javnih poduzeća također značajan dugoročni izvor, sa smanjenjem udjela sa 9,2% na 7,5%. U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveći udio od 70,6% imaju depoziti stanovništva, uz blagi rast udjela od 3,2 postotna boda, zatim depoziti javnih poduzeća 10,6%, uz smanjenje udjela za 2,6 postotnih bodova. U razdoblju preko tri godine najveći udio od 56,1% imaju depoziti stanovništva uz neznatno smanjenje udjela za 0,3 postotna boda, a depoziti bankarskih institucija, nakon već duže vrijeme prisutnog trenda smanjenja, imaju trend stagnacije i udio od 25,3% (na kraju 2013. godine 25,6%; na kraju 2012. godine 33,0%; na kraju 2011. godine 46,9%; 2010. godine 60,9%).

Iako je ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću relativno dobra, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospijeću, jer uključuje stanje depozita za razdoblje od izvještajnog datuma do datuma dospijeća, što je prezentirano u narednoj tablici.

Tablica 35: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću								
DEPOZITI	31.12.2012.		31.12.2013.		30.6.2014.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	4.941.325	45,1	5.343.263	46,4	5.336.063	46,8	108	100
7- 90 dana	908.834	8,3	920.951	7,9	920.788	8,0	101	100
91 dan do jedne godine	2.278.639	20,8	2.126.249	18,5	1.963.498	17,2	93	92
1. Ukupno kratkoročni	8.128.798	74,2	8.390.463	72,8	8.220.349	72,0	103	98
Do 5 godina	2.609.727	23,8	3.002.846	26,1	3.044.739	26,7	115	101
Preko 5 godina	222.476	2,0	130.540	1,1	147.551	1,3	59	113
2. Ukupno dugoročni	2.832.203	25,8	3.133.386	27,2	3.192.290	28,0	111	102
UKUPNO (1 + 2)	10.961.001	100,0	11.523.849	100,0	11.412.639	100,0	105	99

Iz podataka se može zaključiti kako je ročna struktura depozita po preostalom dospijeću znatno lošija zbog visokog udjela kratkoročnih depozita od 72,0%, ali da je prisutan trend blagog poboljšanja u odnosu na kraj 2013. godine. Kratkoročni depoziti su imali pad od 2% ili 170 milijuna KM, sa smanjenjem udjela za 0,8 postotnih bodova, a dugoročni depoziti povećanje za 2% ili 59 milijuna KM, uz povećanje udjela sa 27,2% na 28%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (95,4% dugoročnih depozita i 26,7% ukupnih depozita), dok negativan trend predstavlja značajnije smanjenje depozita s preostalom ročnošću preko pet godina u posljednje dvije godine, iako je u prvoj polovici 2014. godine zabilježeno umjereno povećanje od 13% ili 17 milijuna KM. Ako se usporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospijeću, može se zaključiti da je od 5,3 milijarde KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 30. 6. 2014. cca 2,2 milijarde KM, odnosno nešto više od 41% dugoročno ugovorenih depozita, imalo preostalo dospijeće manje od jedne godine.

Postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora financiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita. Stoga se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priljev financijskih sredstava (zaduživanje) iz inozemstva, kako od matičnih grupacija, tako i od financijskih institucija-kreditora, a domaći izvori su najvećim dijelom kratkoročnog karaktera.

Dodatno, supervizorska zabrinutost je pojačana zbog činjenice da banke, u nedostatku kvalitetnih dugoročnih izvora, u cilju osiguranja poštivanja zakonom propisanih ograničenja vezano za ročnu usklađenost, odobravaju kratkoročne kredite koji se obnavljaju, odnosno zatvaraju novim kratkoročnim plasmanima, što suštinski znači dugoročno kreditiranje iz kratkoročnih izvora. Na taj način se prikriva prava ročnost kredita i usklađenost s izvorima, što može predstavljati ozbiljan problem u narednom razdoblju i potencijalnu opasnost za likvidnosnu poziciju banke.

U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tablica 36: Ročna struktura kredita								
KREDITI	31.12.2012.		31.12.2013.		30.6.2014.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Dospjela potraživanja i plaćene izvanbil.obveze	1.074.251	10,1	1.175.825	10,8	1.313.358	11,8	109	112
Kratkoročni krediti	2.472.571	23,2	2.360.832	21,8	2.345.253	21,2	95	99
Dugoročni krediti	7.119.302	66,7	7.315.743	67,4	7.431.969	67,0	103	102
UKUPNO KREDITI	10.666.124	100,0	10.852.400	100,0	11.090.580	100,0	102	102

U prvoj polovici 2014. godine dugoročni krediti su povećani za 2% ili 116 milijuna KM, kratkoročni krediti bilježe blagi pad od 1% ili 16 milijuna KM, dok su dospjela potraživanja značajno povećana za 12% ili 138 milijuna KM, što je još jedan pokazatelj pogoršanja naplativosti dospjelih kreditnih potraživanja i problema koje imaju dužnici banaka u servisiranju svojih dugova zbog djelovanja ekonomske krize. U strukturi dospjelih potraživanja 68% se odnosi na privatna poduzeća, 30% stanovništvo i 2% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 84,8% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim poduzećima na dugoročne se odnosi 48,7%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveći udio od 71,9% što je za 1,6 postotnih bodova više u odnosu na kraj 2013. godine, a krediti su ostvarili blagi rast od 2,0%. Novčana sredstva su smanjena za 5% ili 242 milijuna KM, a njihov udio, u odnosu na kraj 2013. godine, je smanjen sa 28,6% na 27,1%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tablici. Prelazak na novu regulativu sa 31. 12. 2011. doveo je do značajnog povećanja iznosa ukupnih kredita što je imalo utjecaja na pogoršanje pokazatelja: krediti u odnosu na depozite i uzete kredite, u odnosu na prethodna razdoblja. U 2012. godini zabilježeno je daljnje pogoršanje pokazatelja likvidnosti, uzrokovano smanjenjem novčanih sredstava radi povećanja kreditnih aktivnosti i izmirenja dospjelih kreditnih obveza, dok je koeficijent kratkoročne financijske obveze/ukupne financijske obveze bio neznatno poboljšan radi bolje ročne strukture izvora, što je nastavljeno i u prvoj polovici 2013. godine. Povećanje depozita i novčanih sredstava u drugoj polovici 2013. godine dovelo je do blagog poboljšanja pokazatelja u odnosu na 31. 12. 2012., dok su u prvoj polovici 2014. godine pokazatelji opet blago pogoršani, uslijed smanjenja depozita i rasta dospjelih nenaplaćenih potraživanja.

- u % -

Tabela 37: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2012.	31.12.2013.	30.6.2014.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ³⁹ / ukupna aktiva	26,8	28,9	27,2
Likvidna sredstva / kratkoročne financ.obveze	46,2	50,6	47,9
Kratkoročne financ.obveze/ ukupne financ.obveze	68,9	67,9	67,9
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ⁴⁰	88,1	86,4	89,4
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinirani dugovi ⁴¹	86,8	85,3	88,2

Pokazatelj krediti u odnosu na depozite i uzete kredite je u 2012. godini pogoršan, sa+ istim trendom u prvoj polovici 2013. godine, koji je zaustavljen u drugoj polovici 2013. godine, te je ponovno pogoršan u prvoj polovici 2014. godine. Sa 30. 6. 2014. ovaj pokazatelj je kod 11 banaka bio viši od 85% (kritična razina). S jedne strane, to je kod ovih banaka rezultat strukture pasive (relativno značajan udio kapitala), a s druge strane, visokog udjela kredita u aktivi. FBA posebnu pažnju, pri on site kontrolama, usmjerava na banke kod kojih su utvrđene slabosti u ovom poslovnom segmentu, te nalaže bankama da poduzmu mjere i aktivnosti u cilju poboljšanja razine likvidnosti, te poboljšaju prakse za upravljanje izvorima sredstava, kako bi se osigurale zadovoljavajuće pozicije likvidnosti.

Banke su u 2014. godini redovno ispunjavale obvezu održavanja propisane obvezne rezerve kod Centralne banke BiH. Obvezna rezerva kao značajan instrument monetarne politike, u BiH u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora i financijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uvjetima utjecaja krize i pojačanog odljeva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 1. 10. 2008. u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utječe također značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obvezu dekadnog prosjeka od 10% (do 10. 6. 2014. godine 20%) u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 5% (do 10. 6. 2014. godine 10%) prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

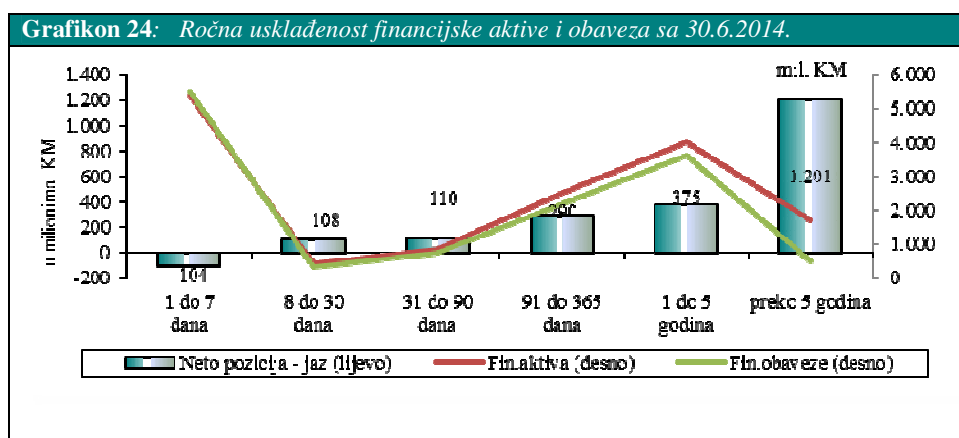
³⁹ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga financijska sredstva s preostalim rokom dospijeca manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

⁴⁰ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

⁴¹ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinirani dugovi, što je realniji pokazatelj.

Tablica 38: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
1	31.12.2012.	31.12.2013.	30.6.2014.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5(3/2)	6(4/3)
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.408.958	3.722.887	3.714.664	109	100
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.149.188	3.423.657	3.484.154	109	102
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	5.631.431	5.887.967	5.977.556	105	102
4.Iznos obveze ⁴² :					
4.1. dekadni prosjek 10% od iznosa red.br. 3	1.126.286	1.177.593	597.756	105	51
4.2. dnevni minimum 5% od iznosa red.br.3	563.143	588.798	298.878	105	51
5.Ispunjenje obveze : dekadni prosjek ⁴³					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.282.672	2.545.294	3.116.908	112	122
6. Ispunjenje obveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.586.045	2.834.859	3.185.276	110	112

Ukoliko se promatra ročna usklađenost preostalih dospijeća ukupne financijske aktive⁴⁴ i obveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra, iako nešto lošija u odnosu na 31. 12. 2012.

U prvoj polovici 2014. godine kratkoročna financijska aktiva banaka je bila veća od kratkoročnih obveza za 404 milijuna KM. U odnosu na kraj 2013. godine kada je pozitivni jaz iznosio 522 milijuna KM, to je smanjenje od 118 milijuna KM ili 22,6%, koje je dovelo do pogoršanja koeficijenta pokrivenosti kratkoročnih obveza sa 105,9% na 104,6%.

Kratkoročna financijska aktiva je smanjena za 1,9%, a kratkoročne financijske obveze za 0,6%. U okviru kratkoročne financijske aktive povećanje je zabilježeno kod neto kredita od 1,7% ili 70 milijuna KM, aktive za trgovinu 6,5% ili 25 milijuna KM i novčanih pozajmica danih drugim bankama 4,6% ili dva milijuna KM, dok je pad zabilježen kod novčanih sredstava, koja su manja za 5,5% ili 243 milijuna KM, vrijednosnih papira koji se drže do dospijeća za 24,1% ili 20 milijuna KM i ostale financijske aktive 5,2% ili osam milijuna KM. Financijska aktiva preostalog roka dospijeća preko jedne godine je povećana za 2,8% ili 154 milijuna KM, najviše kao posljedica povećanje kredita za 2,4% ili 131 milijun KM.

⁴² U čl.1 Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Sl.novine F BiH“, br. 46/14) smanjen je postotak održavanja prosječnog dekadnog minimuma likvidnosti sa 20% na 10% i visine dnevnog minimuma novčanih sredstava sa 10% na 5%.

⁴³ Promjene u indexima na pozicijama 4.1., 4.2., 5. i 6. su rezultat izmjene navedene u prethodnoj napomeni.

⁴⁴ Financijska aktiva iskazana je na neto osnovi (umanjena za ispravke vrijednosti).

Na strani obveza s rokom dospijeaća do jedne godine, koje su neznatno smanjene za 0,6% ili 55 milijuna KM, najveće povećanje se odnosi na rast ostalih finansijskih obveza od 41,4% ili 73 milijuna KM, obveza po uzetim kreditima za 13,3% ili 28 milijuna KM i subordiniranih dugova za 53,6% ili 14 milijuna KM, uz smanjenje depozita za 2% ili 170 milijuna KM. Obveze s rokom dospijeaća preko jedne godine su smanjene za neznatnih 0,6% ili 26 milijuna KM, što je najviše posljedica rasta depozita za 1,9% ili 59 milijuna KM i smanjenja obveza po uzetim kreditima za 8,9% ili 73 milijuna KM i obveza po subordiniranim dugovima za 9,8% ili 14 milijuna KM.

Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijeaća stavki finansijske aktive i obveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁴⁵.

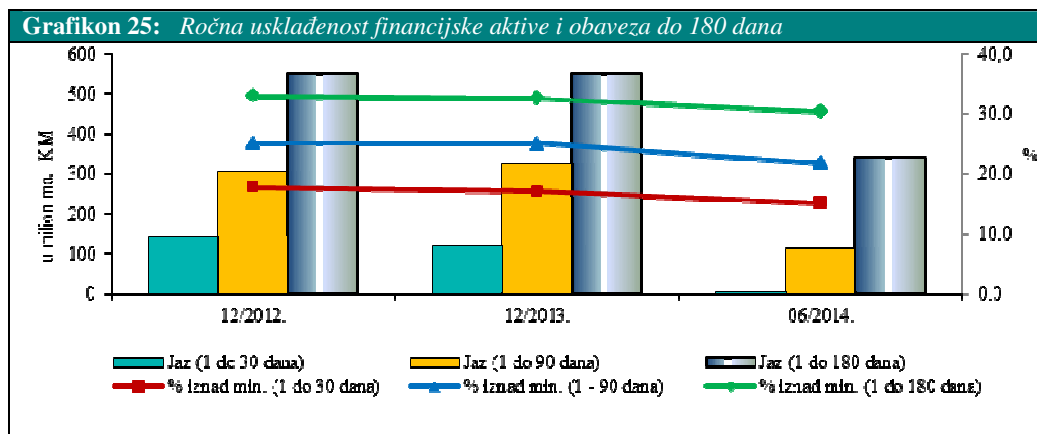
- u 000 KM -

Tablica 39: Ročna usklađenost finansijske aktive i obveza do 180 dana					
Opis	31.12.2012.	31.12.2013.	30.6.2014.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
I. 1-30 dana					
1. Iznos finansijske aktive	5.490.582	5.924.526	5.805.798	108	98
2. iznos finansijskih obveza	5.346.703	5.806.822	5.802.075	109	100
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	143.879	117.704	3.723	82	3
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	102,7%	102,0%	100,1%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	17,7%	17,0%	15,1%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos finansijske aktive	6.355.017	6.809.340	6.652.024	107	98
2. iznos finansijskih obveza	6.048.777	6.485.914	6.538.046	107	101
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	306.240	323.426	113.978	106	35
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	105,1%	105,0%	101,7%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	25,1%	25,0%	21,7%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos finansijske aktive	7.454.731	7.812.974	7.626.778	105	98
2. iznos finansijskih obveza	6.903.027	7.263.293	7.238.052	105	100
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	551.704	549.681	388.726	100	71
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	108,0%	107,6%	105,4%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	33,0%	32,6%	30,4%		

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 30. 6. 2014. pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost finansijske aktive i obveza u odnosu na propisane limite.

⁴⁵ Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su procenti za ročnu usklađenost finansijske aktive i obveza: najmanje 85 % izvora sredstava s rokom dospijeaća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijeaća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospijeaća do 90 dana u plasmane s rokom dospijeaća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospijeaća do 180 dana u plasmane s rokom dospijeaća do 180 dana.

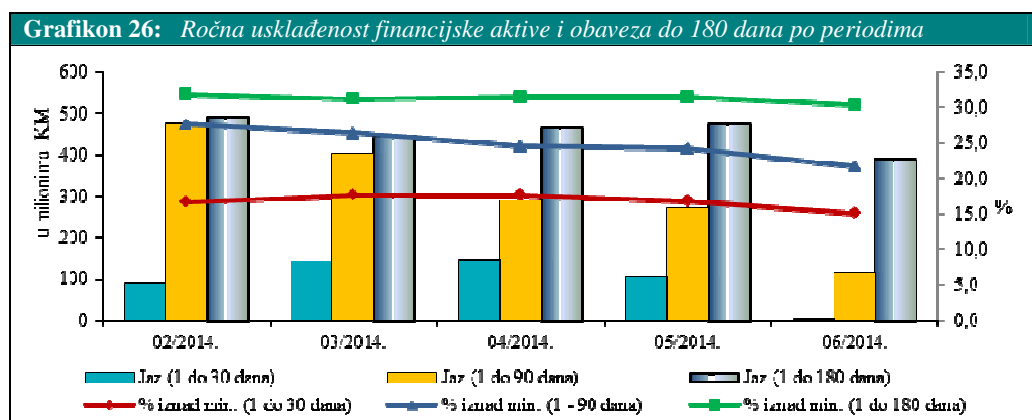
U posljednje dvije godine prisutan je trend poboljšanja ročne usklađenosti, sa 31. 12. 2012. financijska aktiva bila je veća od financijskih obaveza u sva tri intervala dospijeća, uz nešto veće poboljšanje pozicija likvidnosti u intervalu do 90 i do 180 dana, dok je pozitivni jaz u intervalu do 30 dana bio ipak nešto manji u odnosu na 31. 12. 2011. Ostvareni postotci ročne usklađenosti su bili iznad propisanog minimuma, i to za 17,7% u prvom intervalu, 25,1% u drugom i 33,0% u trećem intervalu.

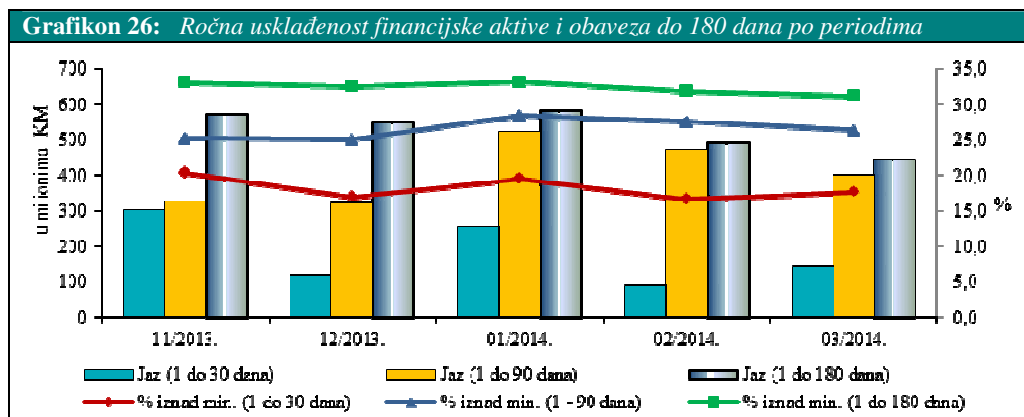
Sa 31. 12. 2013. ostvareni postotci ročne usklađenosti su u sva tri intervala nešto niži nego na kraju 2012. godine, ali i dalje su znatno iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 17,0%, u drugom za 25,0% i u trećem intervalu za 32,6%.

U prvoj polovici 2014. godine, ostvareni postotci ročne usklađenosti su nešto niži nego na kraju 2013. godine. U svim intervalima smanjen je jaz između financijske aktive i obaveza, prije svega u intervalu do 30 dana zbog smanjenja novčanih sredstava, dok su financijske obaveze ostale na skoro istoj razini.

Kao rezultat navedenog, ostvareni postotci ročne usklađenosti su u sva tri intervala nešto niža nego na kraju 2013. godine, ali svi su i dalje znatno iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 15,1%, u drugom za 21,7% i u trećem intervalu za 30,4%.

U narednom grafikonu daje se trend ročne usklađenosti financijske aktive i obaveza u razdoblju kolovoz – prosinac 2013. godine, po vremenskim intervalima i ostvarenim postotcima usklađenosti u odnosu na zakonom propisane minimalne standarde.

Na temelju svih iznesenih pokazatelja, likvidnost bankovnog sustava u F BiH i dalje se ocjenjuje zadovoljavajućom. Međutim, kako je ovaj segment poslovanja i razina izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte finansijske krize na BiH i utjecaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane, zbog loše ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obaveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor financiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, zbog slabijeg priljeva likvidnih sredstava zbog pada naplativosti kredita, treba istaknuti kako će u narednom razdoblju banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obaveza na vrijeme, a na temelju kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvješća i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i postupaju li sukladno usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilance i izvanbilance

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razine aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih načela kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja utjecaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁴⁶ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na temeljni kapital banke⁴⁷.

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i razinu izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvješćivati FBA. Na temelju kontrole, praćenja i analize dostavljenih

⁴⁶ "Službene novine F BiH", br. 48/12 – Pročišćeni tekst.

⁴⁷ Člankom 7. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% temeljnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

izvješća, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 30. 6. 2014. na razini bankovnog sustava u valutnoj strukturi aktive banaka udio stavki u stranim valutama iznosio je 11,4% ili 1,8 milijardi KM (na kraju 2013. godine 12,6% ili 1,9 milijardi KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drukčija, jer je udio obveza u stranoj valuti znatno veći i iznosi 45,8% ili 7,1 milijardu KM (na kraju 2013. godine 46,7% ili 7,2 milijarde KM).

U sljedećoj tablici daje se struktura i trend financijske aktive i obveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu i ukupno.

-u milijunima KM-

Tablica 40: Devizna usklađenost financijske aktive i obveza (EURO i ukupno) ⁴⁸										
Opis	31.12.2013.				30.6.2014.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Financijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	996	13,0	1.516	18,0	820	10,9	1.299	15,8	82	86
2. Krediti	40	0,5	44	0,5	36	0,5	39	0,5	90	89
3. Krediti s val. Klauzulom	6.285	82,2	6.465	76,9	6.316	84,0	6.485	78,7	100	100
4. Ostalo	332	4,3	386	4,6	347	4,6	418	5,0	105	108
Ukupno (1+2+3+4)	7.653	100,0	8.411	100,0	7.519	100,0	8.241	100,0	98	98
<i>II. Financijske obveze</i>										
1. Depoziti	5.345	72,6	5.990	74,7	5.257	73,4	5.894	75,4	98	98
2. Uzeti krediti	986	13,4	994	12,4	928	12,9	935	12,0	94	94
3. Dep. i kred. s val.klauz.	798	10,9	798	9,9	736	10,3	736	9,4	92	92
4. ostalo	226	3,1	237	3,0	244	3,4	249	3,2	108	105
Ukupno (1+2+3+4)	7.355	100,0	8.019	100,0	7.165	100,0	7.814	100,0	97	97
<i>III. Izvanbilanca</i>										
1. Aktiva	80		80		39		41			
2. Pasiva	255		359		206		269			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	122		113		187		198			
%	6,6%		6,1%		9,7%		10,3%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	23,4%		23,9%		20,3%		19,7%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u financijskoj aktivi⁴⁹ dominantan je udio EURO od 68,5%, što je nešto niže od udjela 31. 12. 2013. (70,3%), zbog smanjenja nominalnog iznosa sa 1,36 milijardi KM na 1,20 milijardi KM. Udio EURO u obvezama od 90,8% je jednako kao na kraju 2013. godine, uz pad nominalnog iznosa za 128 milijuna KM.

⁴⁸ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

⁴⁹ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio financijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, financijska aktiva se do 31.12.2011. iskazivala po neto načelu, odnosno umanjena za rezerve za kreditne gubitke, dok se s prelaskom na novu metodologiju izračuna umanjena stavki financijske aktive u skladu sa MRS, od 31.12.2011., iskazuje umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obveze.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kreditni) i obveza⁵⁰, koji je posebno značajan u aktivu (78,7% ili 6,5 milijardi KM) i nominalno je na približno istoj razini u odnosu na 31. 12. 2013. (76,9% ili 6,5 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 21,3% ili 1,8 milijardi KM sa strukturom: stavke u EURO 14,6% ili 1,2 milijarde KM i ostale valute 6,7% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2013. godine krediti ugovoreni sa valutnom klauzulom u iznosu od 6,5 milijardi KM su imali udio od 76,9%, a ostale stavke u EURO 16,3% ili 1,4 milijarde KM). Od ukupnih neto kredita (9,9 milijardi KM), cca 65,6% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (97,4%).

Na strani izvora, struktura financijskih obveza uvjetuje i determinira strukturu stavki financijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obvezama (7,8 milijardi KM) najveći udio od 82,3% ili 6,4 milijarde KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je udio i iznos indeksiranih obveza minimalan i iznosi 9,4% ili 0,7 milijardi KM (na kraju 2013. godine udio obveza u EURO bio je 81,8% ili 6,5 milijardi KM, a indeksiranih obveza 9,9% ili 0,8 milijardi KM).

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankovnog sustava F BiH može se konstatirati da se izloženost banaka i sustav FX riziku u prvoj polovici 2014. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 30. 6. 2014. dugu deviznu poziciju imalo je 14 banaka, a kratku poziciju tri banke. Na razini sustava iskazana je duga devizna pozicija od 10,3% ukupnog temeljnog kapitala banaka, što je za 19,7 postotnih bodova manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO iznosila je 9,7% što je za 20,3 postotna boda manje od dozvoljene, pri čemu su stavke financijske aktive bile veće od financijskih obveza (neto duga pozicija).

Iako u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su se pridržavati propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom sukladno usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u razdoblju provedbe reformi je dostigao zavidnu razinu i predstavlja najrazvijeniji i najsnažniji dio financijskog i ukupnog ekonomskog sustava F BiH. Naredne aktivnosti trebaju biti usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktualnim stresnim uvjetima, te njegov daljnji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uvjetovani stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sustava, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduvjet za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi poticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor gospodarstva i stanovništva.

U cilju dodatnog jačanja otpornosti banaka u Federaciji BiH na potencijalno moguće oštrije krizne situacije, FBA je početkom 2013. godine donijela Odluku o privremenom ograničenju i minimalnim uvjetima za isplatu dividendi, diskrecijskih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka, čime je isplata dividendi vezana za postojanje kapitalnog zaštitnog amortizera u iznosu od 2,5% u odnosu na propisanu minimalnu stopu adekvatnosti kapitala i stopu temeljnog kapitala banka u odnosu na rizičnu aktivu. U okviru realizacije aktivnosti na implementaciji Strategije, odnosno Revizije Strategije za uvođenje Međunarodnog sporazuma za mjerenje kapitala i standardima kapitala (Bazel II), FBA je u suradnji s Agencijom za bankarstvo Republike Srpske i uz tehničku pomoć USAID-a,

⁵⁰ U cilju zaštite od promjena deviznog kursa banke ugovaraju određene stavke aktive (kreditni) i obveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

pripremila radne nacрте : Odluke o politici i praksi naknada zaposlenicima banke, Odluke o procjeni podobnosti članova organa banke i Odluke o savjesnom postupanju članova organa banke. Navedene Odluke usvojene su u kolovozu 2013. godine („Sl. novine F BiH“, broj: 60/13).

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom razdoblju će:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevladavanje i ublažavanje efekata globalne financijske krize na bankarski sektor u F BiH;
- nastaviti s provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnoj razini;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvješća i kontrolama na licu mjesta sa težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
  - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
  - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentriran veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
  - nastaviti sistematsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i unapređivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
  - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Europskoj uniji,
  - izmijeniti regulativu o kapitalu u cilju kvalitativnog i strukturalnog jačanja kapitala i usklađivanja s kapitalnim zahtjevima Basel II/III;
  - pripremiti i usvojiti plan za izvanredne situacije u sklopu pripreme za krizu,
  - razviti i implementirati alat „Sustav ranog upozorenja“ (SRU) u svrhu rane identifikacije financijskih i operativnih neefikasnosti i/ili negativnih trendova u poslovanju banaka,
  - uspostavljati i širiti suradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
  - unapređivati suradnju s Udruženjem banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organizirati savjetovanja i pružati stručnu pomoć u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati suradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih osoba, s dnevnom ažurnosti podataka.
- kontinuirano operativno usavršavati informacijski sustav koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ubrzati okončanje postupaka likvidacije na temelju zaključka Upravnog odbora.

Također je potrebno i dalje snažnije angažiranje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritorij F BiH u prosincu 2008. godine, te sukladno dokumentu Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na razini države;
- kreiranju i dogradnji regulative za financijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i

- poslovanje banaka, mikrokreditnih organizacija, društava koja se bave leasingom, osiguravajućih društava, itd.;
- ubrzavanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao razini ostvarenoj u monetarnom i bankarskom sektoru;
  - pripremi i usvajanju novog Zakona o bankama/Zakona o kreditnim institucijama;
  - pripremi i usvajanju Zakona o kompanijama za upravljanje imovinom;
  - pripremanju za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i finansijski sustav polazeći i od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva;
  - uspostavljanju posebnih sudskih odjela za gospodarstvo;
  - uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
  - donošenju propisa o zaštiti korisnika finansijskih usluga, te potpune odgovornosti dužnika;
  - donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najvažniji dio sustava, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrirati na:

- potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te obrani od utjecaja krize koja je u sadašnjim uvjetima najveća opasnost za banke i za realni sektor gospodarstva i stanovništva;
- pripremi i ažuriranju svojih planova izvanrednih mjera;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje razine solventnosti razmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, sukladno zakonu i podzakonskim aktima;
- jačanje sustava internih kontrola i funkcije unutarnje revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obveza i uloge;
- redovno, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.-62-2/14.

Sarajevo, 2. rujna 2014.

PRILOZI

- PRILOG 1..... Osnovni podaci o bankama u F BiH**
- PRILOG 2..... Bilanca stanja banaka u F BiH po shemi FBA**
- PRILOG 3..... Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH**
- PRILOG 4..... Štednja stanovništva u bankama u F BiH**
- PRILOG 5..... Izvješće o klasifikaciji aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki u bankama u F BiH**
- PRILOG 6..... Račun dobiti i gubitka banaka u F BiH po shemi FBA**
- PRILOG 7..... Izvješće o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH**
- PRILOG 8..... Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH**

PRILOG 1

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 30.6.2014.

Br.	BANKA	Adresa	Telefon	Direktor
1	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo Obala Kulina bana 18	033/278-520, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar Kneza Branimira 2b	070/340-341, fax:036/444-235	Privr.direktor - DRAGAN KOVAČEVIĆ
4	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
6	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
7	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo Trg međunarodnog prijateljstva br. 25.	033/586-870, fax:586-880	MIRZA HUREM
8	NLB BANKA dd - TUZLA	Tuzla Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
9	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	ADNAN BOGUNIĆ
10	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo Franca Lehara bb	033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
11	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
12	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo Igmanska 1	033/724-930, fax: 668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
13	SBERBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo Fra Andela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:263-832	EDIN KARABEG
14	SPARKASSE BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
15	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	IVAN VLAHO
16	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	SENAD REDŽIĆ
17	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	Privr.direktor - MIRZET RIBIĆ
18	ZIRAATBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo Dženetića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	ALI RIZA AKBAŞ

PRILOG 2

**BILANCA STANJA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA
AKTIVNA PODBILANCA**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2012.	31.12.2013.	30.6.2014.
A K T I V A				
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	3.962.581	4.417.898	4.175.428
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	625.188	627.016	509.875
1b	Kamatonski računi depozita	3.337.393	3.790.882	3.665.553
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	375.032	381.909	406.553
3.	Plasmani drugim bankama	78.522	51.960	54.501
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima leasinga i dospjela potraživanja	10.666.124	10.852.400	11.090.580
4a	Kreditni	9.591.819	9.676.527	9.777.177
4b	Potraživanja po poslovima leasinga	54	48	45
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima leasinga	1.074.251	1.175.825	1.313.358
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijeca	173.435	180.604	183.948
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	491.370	476.199	468.995
7.	Ostale nekretnine	30.123	36.786	39.654
8.	Investicije u nekonsolidirana povezana poduzeća	24.756	23.762	24.003
9.	Ostala aktiva	255.247	252.122	244.704
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti	1.066.424	1.227.090	1.266.723
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive	1.007.459	1.165.928	1.202.319
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4.	58.965	61.162	64.404
11.	UKUPNA AKTIVA	14.990.766	15.446.550	15.421.643
O B V E Z E				
12.	Depoziti	10.961.001	11.523.849	11.412.639
12a	Kamatonski depoziti	9.281.938	9.363.284	9.186.872
12b	Nekamatonski depoziti	1.679.063	2.160.565	2.225.767
13.	Uzete pozajmice - dospjele obveze	1.752	1.577	1.594
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obveza			
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje izvanbilančnih obveza	1.752	1.577	1.594
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	2.000		
15.	Obveze prema vladi			
16.	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.141.561	1.039.381	994.186
16a	s preostalim rokom dospijeca do jedne godine	244.160	212.485	240.645
16b	s preostalim rokom dospijeca preko jedne godine	897.401	826.896	753.541
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	186.675	166.889	166.760
18.	Ostale obveze	480.402	406.909	466.760
19.	UKUPNE OBVEZE	12.773.391	13.138.605	13.041.939
K A P I T A L				
20.	Trajne prioritetne dionice	26.059	11.959	11.959
21.	Obične dionice	1.175.547	1.196.633	1.225.970
22.	Emisiona ažia	136.485	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	8.420	88
22b	na obične dionice	128.065	128.065	136.397
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	453.269	649.879	604.217
24.	Tečajne razlike			
25.	Ostali kapital	110.281	-2.745	85.339
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	315.734	315.734	315.734
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	2.217.375	2.307.945	2.379.704
28.	UKUPNE OBVEZE I KAPITAL (19 +26)	14.990.766	15.446.550	15.421.643
	PASIVNA I NEUTRALNA PODBILANCA	661.321	638.913	644.339
	UKUPNA BILANČNA SUMA BANAKA	15.652.087	16.087.617	16.065.982

PRILOG 3

**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANCIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 30.6.2014.**

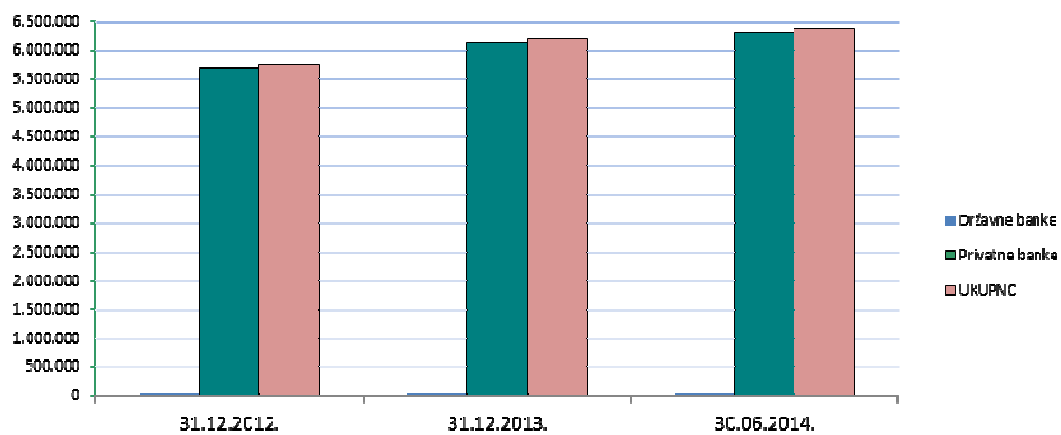
u 000 KM

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Financijski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1	BOR Banka d.d. Sarajevo	234.194	1,52%	190.958	1,72%	119.932	1,05%	337
2	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	541.318	3,51%	376.120	3,39%	351.147	3,08%	1.349
3	Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar	1.060.073	6,87%	790.601	7,13%	696.152	6,10%	178
4	Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo	1.355.333	8,79%	1.137.760	10,26%	914.179	8,01%	10.356
5	Investiciono Komercijalna banka d.d. Zenica	191.549	1,24%	99.353	0,90%	135.378	1,19%	777
6	Komercijalno Investiciona banka d.d. Velika Kladuša	73.471	0,48%	39.279	0,35%	47.067	0,41%	548
7	Moja banka d.d. Sarajevo	187.978	1,22%	137.222	1,24%	156.295	1,37%	15
8	NLB banka d.d. Tuzla	836.079	5,42%	636.867	5,74%	668.585	5,86%	2.435
9	Privredna Banka d.d. Sarajevo	154.319	1,00%	113.248	1,02%	123.873	1,09%	14
10	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	362.918	2,35%	311.474	2,81%	241.560	2,12%	180
11	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina	3.699.811	23,99%	2.323.993	20,95%	2.864.085	25,10%	35.833
12	Sberbank BH d.d. Sarajevo	924.317	5,99%	797.852	7,19%	675.637	5,92%	1.986
13	Sparkasse Bank d.d. Sarajevo	986.985	6,40%	820.622	7,40%	826.026	7,24%	5.796
14	Union banka d.d. Sarajevo	267.513	1,73%	122.171	1,10%	209.829	1,84%	412
15	UniCredit bank d.d. Mostar	3.814.143	24,73%	2.666.469	24,04%	2.878.112	25,22%	31.481
16	Vakufska banka d.d. Sarajevo	283.673	1,84%	192.874	1,74%	236.307	2,07%	-9.362
17	Ziraatbank BH d.d. Sarajevo	447.969	2,90%	333.717	3,01%	268.475	2,35%	3.004
	UKUPNO	15.421.643	100%	11.090.580	100%	11.412.639	100%	85.339

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2012.	31.12.2013.	30.06.2014.
Državne banke	58.050	65.179	65.475
Privatne banke	5.698.300	6.135.711	6.319.231
UKUPNO	5.756.350	6.200.890	6.384.706

PRILOG 5

KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 30.6.2014.
- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANCE -

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANCE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.100.346	197.325	41.563	3.796	2.223	2.345.253
2.	Dugoročni krediti	6.343.549	569.976	273.019	141.271	33.679	7.361.494
3.	Ostali plasmani	216.724	2.321	149	1.044	1.962	222.200
4.	Obračunata kamata i naknada	37.114	6.669	3.152	7.221	28.271	82.427
5.	Dospjela potraživanja	47.596	71.240	74.258	325.169	761.696	1.279.959
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama		150		582	32.667	33.399
7.	Ostala bilančna aktiva koja se klasificira	308.337	4.554	4.485	2.209	30.559	350.144
8.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA KOJA SE KLASIFICIRA (zbroj pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	9.053.666	852.235	396.626	481.292	891.057	11.674.876
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	177.201	79.314	96.895	281.527	890.636	1.525.573
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANČNE AKTIVE	113.073	81.139	122.310	215.950	734.251	1.266.723
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	101.888	42.978	24.293	96.575	158.974	424.708
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	77.850	26.161	26.157	77.118	71.708	278.994
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI						183.630
14.	BILANČNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFICIRA (bruto knjigovod. vrijednost)						5.013.491
15.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						16.688.367

PREGLED AKTIVE BILANCE KOJA SE NE KLASIFICIRA I IZNOSA PLASMANA OSIGURANIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	2.945.266
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka s utvrđenim investicijskim rejtingom	1.087.354
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	487.964
14.d	Stečena financijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja tijekom godinu dana od dana stjecanja	7.936
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	
14.f	Potraživanja za više uplaćene porezne obveze	13.232
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	131.843
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitirani od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja osigurana njihovim bezuvjetnim garancijama plativim na prvi poziv	339.896
	UKUPNO pozicija 14	5.013.491
8a.	Iznos plasmana osiguranih novčanim depozitima	193.600

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 30.6.2014.**

- KLASIFIKACIJA IZVANBILANČNIH STAVKI -

u 000 KM

Red br.	IZVANBILANČNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	349.830	44.761	3.276		1	397.868
2.	Činidbene garancije	496.045	110.219	4.820	846	266	612.196
3.	Nepokriveni akreditivi	46.876	1.093	108			48.077
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.339.851	77.445	1.304	260	1.134	1.419.994
5.	Ostale potencijalne obveze banke	10.996	287		1	130	11.414
6.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE KLASIFICIRAJU (zbroj pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	2.243.598	233.805	9.508	1.107	1.531	2.489.549
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	43.818	14.090	2.025	632	1.531	62.096
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA IZVANBILANČNE STAVKE	20.282	4.741	2.430	302	1.213	28.968
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	26.539	10.771	893	445	316	38.964
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBIL. STAVKAMA	23.954	9.916	1.130	1.336	404	36.740
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA						5.746
12.	IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFICIRAJU						414.944
13.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE						2.904.493
6a.	Iznos potencijalnih obveza osiguranih novčanim depozitom						52.592

PRILOG 6

RAČUN DOBITI I GUBITKA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.3.2012.	31.3.2013.	30.6.2014.
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA			
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	2.789	1.026	2.489
2)	Plasmani drugim bankama	2.601	944	1.217
3)	Kredit i poslovi leasinga	366.570	351.026	346.714
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	2.923	3.796	3.644
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	165	184	646
6)	Potraživanja po plaćenim izvanbilančnim obvezama	0	0	0
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	31.030	32.301	31.765
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	406.078	389.277	386.475
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti	108.378	104.333	98.178
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	14	112	0
3)	Uzete pozajmice - dospjele obveze	0	0	0
4)	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	20.470	11.607	10.183
5)	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	5.824	4.494	5.683
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	1.920	1.438	1.362
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	136.606	121.984	115.406
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	269.472	267.293	271.069
2.	OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja sa devizama	21.294	19.106	19.405
b)	Naknade po kreditima	3.161	3.195	3.328
c)	Naknade po izvanbilančnim poslovima	12.281	12.102	12.351
d)	Naknade za izvršene usluge	88.730	92.436	99.096
e)	Prihod iz poslova trgovanja	324	2.499	445
f)	Ostali operativni prihodi	23.418	23.501	22.963
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	149.208	152.839	157.588
3.	NEKAMATNI RASHODI			
a)	Poslovni i izravni rashodi			
1)	Trošk.ispr.vrijed. riz.aktive, rezerviranja za potenc.obveze i ost.vrijed.usklad	64.070	54.397	66.088
2)	Ostali poslovni i izravni troškovi	35.403	35.501	37.371
3)	UKUPNI POSLOVNI I IZRAVNI RASHODI 1) + 2)	99.473	89.898	103.459
b)	Operativni rashodi			
1)	Troškovi plaća i doprinosa	124.146	121.419	122.503
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	79.630	76.433	72.377
3)	Ostali operativni troškovi	44.175	46.276	44.979
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	247.951	244.128	239.859
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	347.424	334.026	343.318
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	77.000	91.919	94.701
5.	GUBITAK	5.744	5.813	9.362
6.	POREZI	1.012	3.531	0
7.	DOBIT PO OSNOVI POVEĆANJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA	0	116	0
8.	GUBITAK PO OSNOVI SMANJENJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA.	0	0	0
9.	NETO-DOBIT 4. - 6.	75.988	88.504	94.701
10.	NETO-GUBITAK 4. - 6.	5.744	5.813	9.362
11.	FINANCIJSKI REZULTAT 9.-10.	70.244	82.673	85.339

PRILOG 7

IZVJEŠĆE O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U F BiH AKTIVNA BILANCA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2012.	31.12.2013.	30.6.2014.
1	OSNOVNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit. nekumulat. dionice -novčane uplate	1.185.966	1.188.094	1.222.288
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit. nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisionih ažia ostvarenih pri uplati dionica	136.485	136.485	136.485
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	101.836	206.809	115.685
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvalitete aktive	309.179	362.349	367.052
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	167.825	248.901	266.403
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	1.913.841	2.155.188	2.120.463
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	120.740	112.610	144.924
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	17.818	140.330	9.362
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	156	156	81
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	52.590	41.418	41.134
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	191.304	294.514	195.501
1.	IZNOS TEMELJNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	1.722.537	1.860.674	1.924.962
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	3.090	3.091	3.091
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava			
2.3.	Opće rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	211.433	215.083	221.019
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene vanjskom revizijom	67.243	71.984	
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele			
2.6.	Iznos subordiniranih dugova najviše 50% iznosa Temeljnog kapitala	120.264	165.473	165.344
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Temeljnog kapitala			
2.8.	Iznos stavki-obveza trajnog karaktera bez obveze za vraćanje	65.070	1.416	1.416
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	467.100	457.047	390.870
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precijenjena vrij.			
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih osoba koji prelaze 5% visine Temeljnog kapitala banke	3.043	2.844	2.909
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima	85		
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez suglasnosti FBA			
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu	95.720	158.859	188.604
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.5.)	98.848	161.703	191.513
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	2.090.789	2.156.018	2.124.319
B.	RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENATA	11.078.498	10.999.406	11.175.653
C.	POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	974.201	981.318	982.260
D.	PTR (PONDERIRANI TRŽIŠNI RIZIK)			
E.	UKUPNI PONDERIRANI RIZICI B+C+D	12.052.699	11.980.724	12.157.913
F.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:E.) X 100	17,3%	18,0%	17,5%

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2012.	31.12.2013.	30.06.2014.
1	BOR Banka d.d. Sarajevo	62	64	63
2	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	247	279	292
3	Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar	579	517	529
4	Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo	537	528	521
5	Investiciono Komercijalna banka d.d. Zenica	166	164	158
6	Komercijalno Investiciona banka d.d. Velika Kladuša	71	71	71
7	Moja banka d.d. Sarajevo	151	156	141
8	NLB banka d.d. Tuzla	456	442	445
9	Poštanska banka d.d. Sarajevo	85		
10	Privredna Banka d.d. Sarajevo	179	177	163
11	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	344	333	312
12	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina	1.552	1.531	1,518
13	Sberbank BH d.d. Sarajevo	360	411	420
14	Sparkasse Bank d.d. Sarajevo	452	462	464
15	Union banka d.d. Sarajevo	183	200	195
16	UniCredit bank d.d. Mostar	1.305	1.262	1,239
17	Vakufska banka d.d. Sarajevo	230	225	231
18	Ziraatbank BH d.d. Sarajevo	171	229	234
	UKUPNO	7.130	7.051	6,996